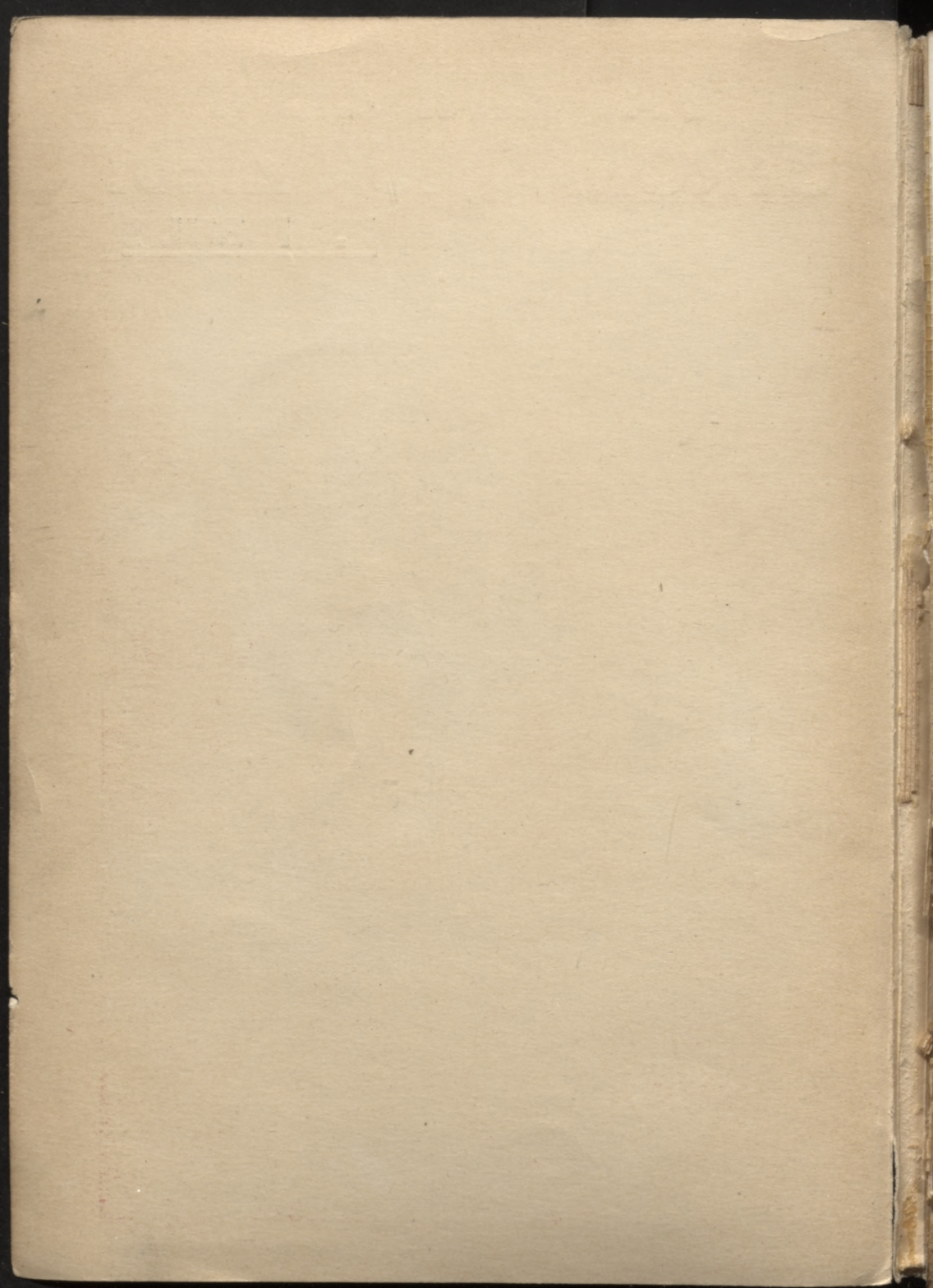

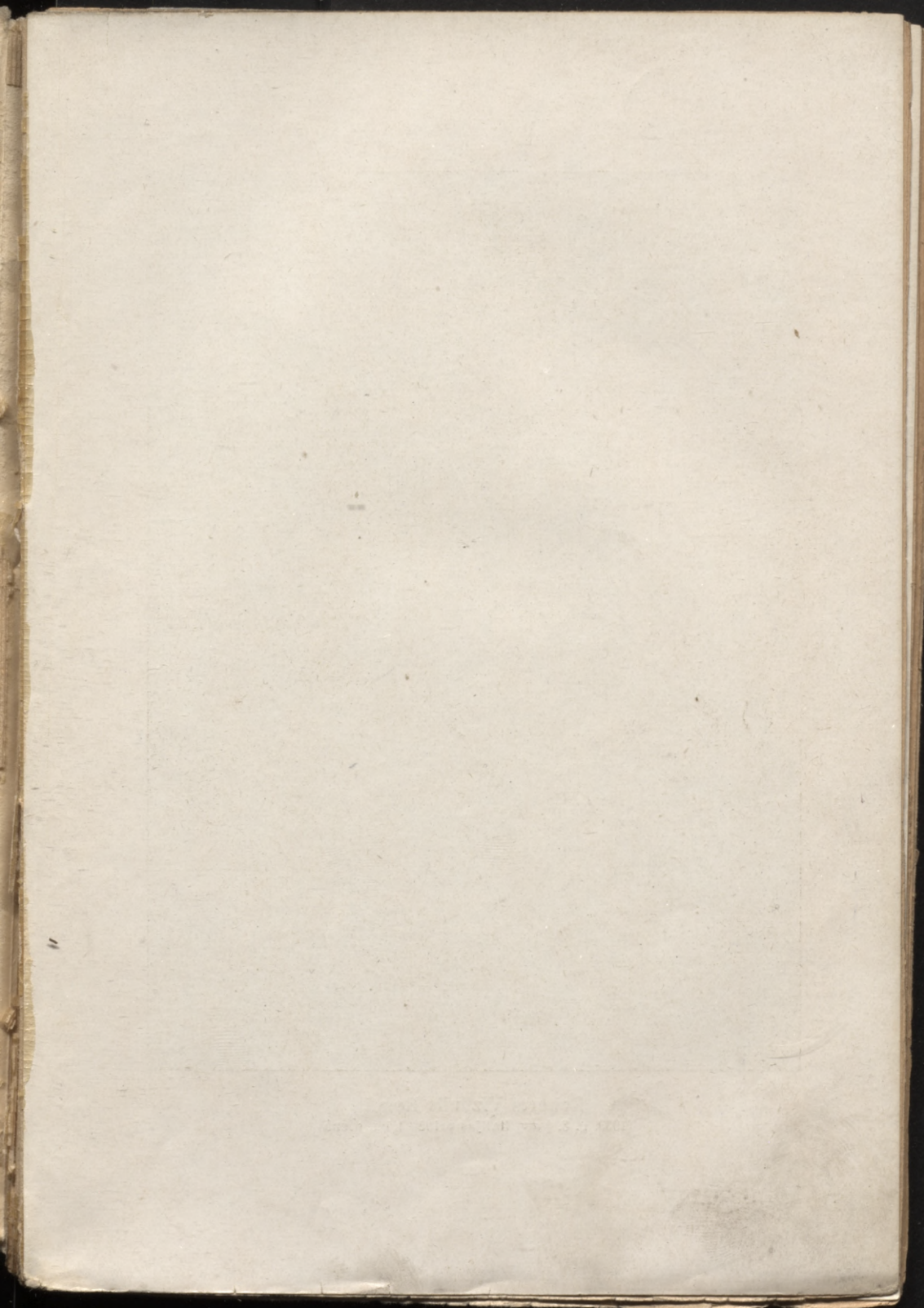
91
349

VAI ZINI ZEMI CITRONAS KUR ZIED?

R. VIZBULIS

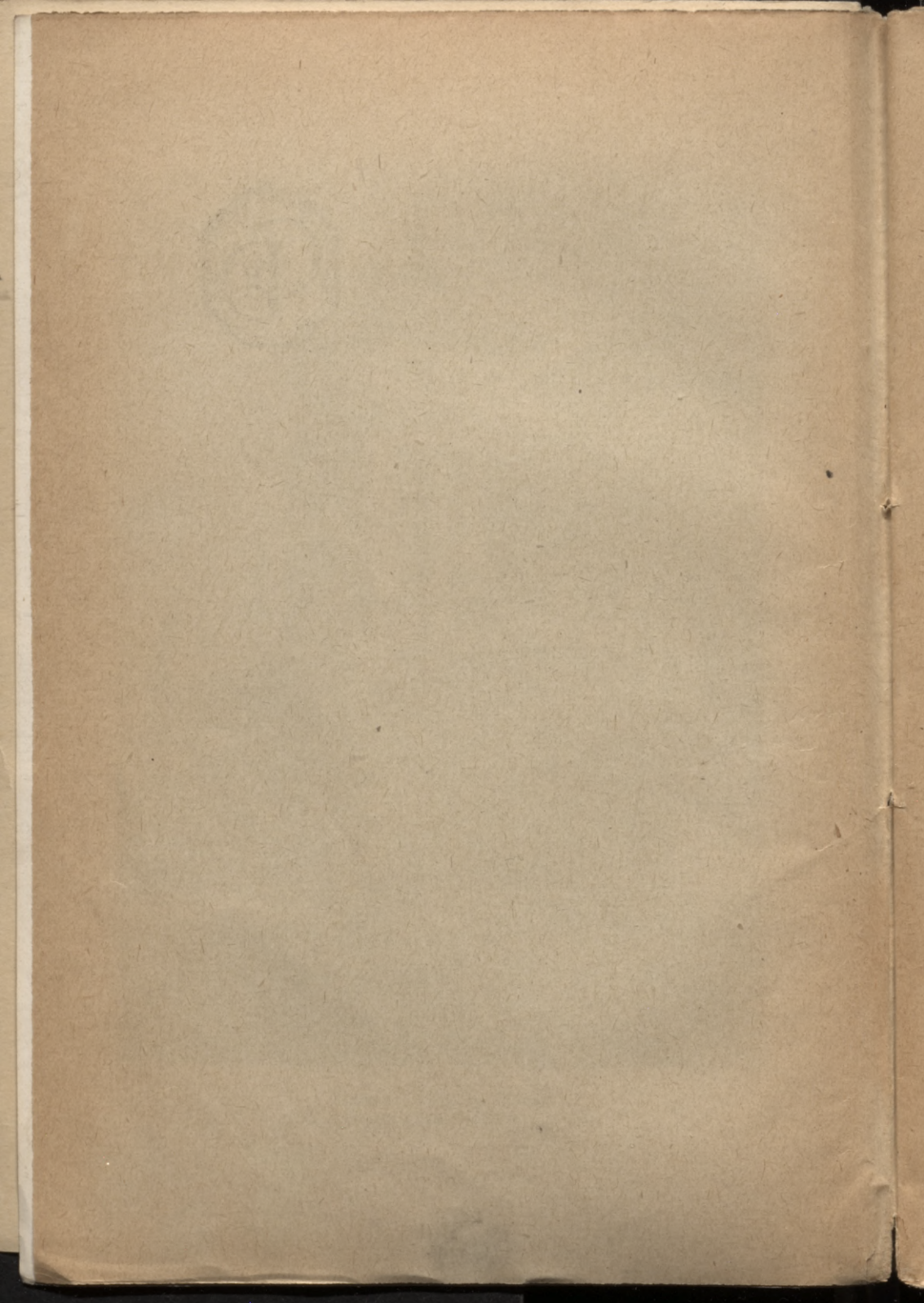

Roberts Vizbulis Romā
(1930. g. 8. janv. Itālijas prinča kāzu dīenā)

L 91
349

Roberts Vizbulis

✓
10

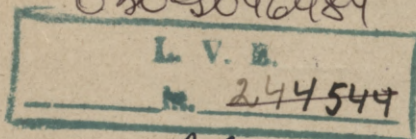
VAI ZINI ZEMI CITRONAS KUR ZIED?

Ceļojuma piezīmes par Itāliju.

IZDEVNIECĪBA «GRĀMATU DRAUGS»
RĪGA, LIELĀ GRĒCINIEKU IELĀ, Nr. 25
1 9 3 2

0309046484

36p

Iespiests «Grāmatu Draugs» spiestuvē
Rīgā, Pēterbaznīcas laukumā 25-27

IEVADS

Viens otrs jautās, kāds nolūks man bijis aprakstīt Itāliju, kad ar to jau mūs iepazīstinājuši tādi autori, kā: Ģēte, Tēns, Bairons, Muratovs un citi. Manam aprakstam nav dziļi zinātniska pamata, bet dati pa daļai ņemti Knaurs Welt-Atlas, Leipzig, 1928. g. Dr. Riedel, kā arī no citiem avotiem. Mans nolūks ir publicēt tieši savus piedzīvojumus no maniem ceļojumiem pa Itāliju kā žurnālistam - dziedātājam, kurū man bija izdevība apbraukt ar auto. Apbraukājām vai visu Itālijas teritoriju, izņemot dažas salas, kurās aprakstu smēlos no citām grāmatām.

Šai ceļojošā trupā es kā dziedātājs skaitījos korī, bet pie gadījuma arī vienā otrā vietā uzstājos ar dažām vieglākām latvju dainām, ar kurām guvu zināmā mērā atzinību, jo jaukāajā dziesmū zemē tās tomēr bija nepazīstamas. Kā žurnālistam man bija izdevība vieglāki piekļūt dažādām mākslas iestādēm un mākslas tempļiem. Jāatzīst, ka parādot latvju rakstnieka - žurnālista apliecību, katrs nāca ar lielāko laipnību pretim, dodams dažādus paskaidrojumus. Tā tas bija netikvien Itālijā, par kurū rakstu savu grāmatu, bet arī visās pārējās 18 valstīs, kurās toreiz apceļojām.

Italiju jau dažs labs latvietis apmeklējis, bet par nožēlošanu tikai dažas vietas, kā Rivjeru, Venēciju, Romu, Neapoli, bet tas jau ir tikai zieds no visas lielās Italijas. Tomēr atvainojos, kā arī mana grāmata šauru apstākļu dēļ nevarēs jums pastāstīt visu redzēto un iegūto. Nav arī manas zināšanas tik lielas, lai varētu ķerties pie sīkiem aprakstiem par šīs zemes neizsmeļamiem mākslas un zinātnes priekšmetiem. Tad jau par Romu vien varētu sarakstīt 20 tādas grāmatas. Būšu pēc iespējas atturīgāks savos iespaida atstāstījumos un atzīmēšu tikai iespējamo.

Tādēļ godātās lasītājas un lasītāji, neņemiet ļaunā, ka uz tā pamata nolieku arī es savu mazo vītņi blakus lielo ceļotāju aprakstiem. Varbūt vienam otram arī no jums būs pacietība ieskatīties manā niecīgā darbiņā. Latviešu valodā tādas grāmatas atsevišķi nav, tādēļ es gribētu mēģināt pagaidām šo robu aizpildīt līdz kamēr radīsies kas lielāks un pilnīgāks.

Kavējaties līdz ar mani jaukās atmiņās par šo skaisto saules un mākslas zemi!

Roberts Vizbulis.

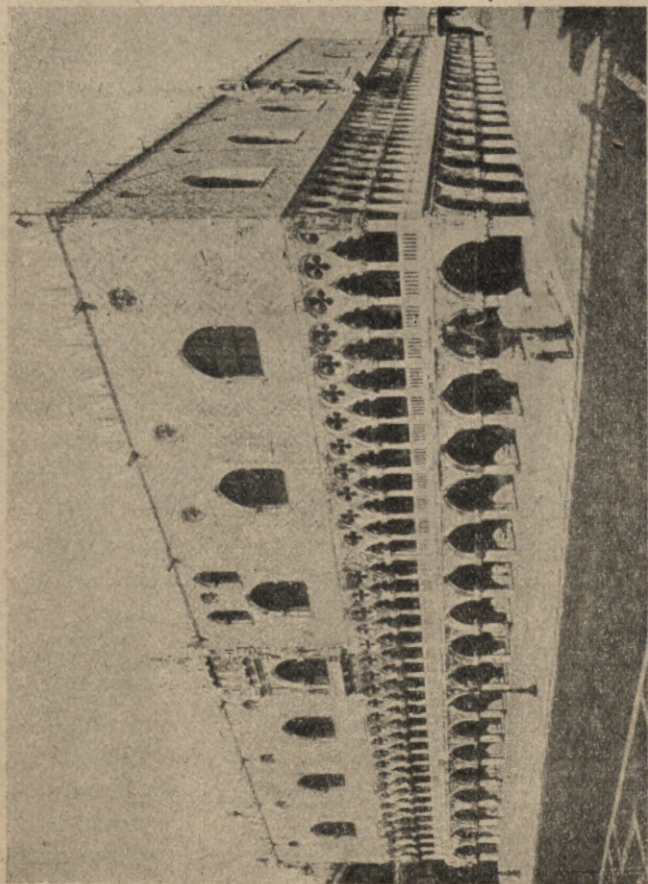
Italijā 1929./30. g.

ITALIJA

„Visi ceļi ved uz Romu“ — i mūsu ceļi šodien no Insbrukas dodas uz to pusi.

Mūsu karavāne, jeb koncerttrupa, sastāvoša no 27 personām, ar 5 auto dodamies agrā rītā no Insbrukas uz Itālijas robežām, jo vakarā mums jābūt jau Itālijas pilsētā Merano. Esam jau pie robežām. Pāriet krietns laiks, kamēr uz abām robežām mūs izkontrolē; — pat Itālijas robežsargi mūs stingri izmeklēja. Samainām naudu, pierakstām pasēs, un nu mēs īsti itālieši, tikai mēle tāda pagrūta. Bet arī par to nav liela bēda, jo te gandrīz visi runā arī vācu valodu. Nobraucām pašā Merano — arī tur runā vāciski. Un kā nu nē — tā jau bijusē Austrija, kuŗa tikai pēc kara tika piedalīta Itālijai. Pirms pasaules kara Austrumu alpi piederēja Austrijai un šīs imperijas robežas sniedzās Dienvidu Tirolē, dziļi iekšā itāļu etnografiskajā teritorijā. Pēc pasaules kara robežu ar uzviju koriģēja par labu Itālijai, tā kā jaunie ieguvumi uz Austro-Ungārijas teritorijas rēķina pārsniedz 17.000 kv. klm. Arī no Vācijas Itālijai pievienots ap 20.000 kv. klm. Itāļi te ir aizvirzījuši savas valsts ziemeļu robežu līdz Brennera aizai. No viņas nav tāļu Ziemeļ-Tiroles galvas pilsēta Insbruka, tikai šaura Austrijas

teritorijas josla tagad šķir Itāliju no Dienvid-Vācijas. Ziemeļ-Itālijas lidzenumu gandrīz no trijām debesu pusēm iežogo kalni: Ziemeļos un rietumos — Alpi, dienvidos — t. s. Ligurijas Alpi un Apenīni, kas stiepjas cauri Itālijas pussalai un kuŗu vārds ir palicis arī par viņas nosaukumu. Tālāk, lai kaut cik informētu lasītājus, jau iepriekš gribu dot elementārākos datus: Itālijas karogs: zaļa, balta un sarkana vertikālas strīpas. Aktīvās armijas lielums miera laikos sniedzas pie 300.000. Kuŗa flote nav neko mazāka kā Francijai. Par stipru armijas palīgu var uzskatīt fašistu miliciju, kuŗas locekļu skaits vairākkārtīgi pārsniedz armiju. Itālijas teritorija (309.940 kv. klm.) ir pārāk maza priekš viņas lielā iedzīvotāju skaita, kuŗš pārsniedz jau 40 miljonus (blīvuma indekss: 131 — Latvijā pat 30 nav). Viss lielais vairums nevar šē darbu pietiekoši atrast, tādēļ daudzi ir spiesti doties svešumā: uz Dienvid-Ameriku, daži dodas uz tuvējo Tunisu, kas pieder frančiem, bet tomēr tur vairāk sastopam itāļus kā frančus. Valdības gādībai, lai tauta paliktos dzimtenē, bija maz panākumu. Itālijas rūpniecībai neļauj plesties plašumā ogļu rūdu un izejvielu trūkums, tā tad arī uz stipru rūpniecības paplašināšanos nākotnē Itālija nevar likt sevišķi lielas cerības, un iedzīvotāju izmitināšanas jautājums kļūst ar katru gadu sarežģītāks. Itāļu kolonijās šo pieaugumu nav iespējams noņemt, tās ir tuksnešainas un neauglīgas, kaut gan viņu kopējā platība 2.254.700 kv. klm. Itālijas laucinieki pa lielāka daļa dzīvo lielos, noslēgtos ciemos. Dažos iedzīvotāju skaits, piem. Apulijā un Sicīlijā nereti

Dodžu pils

tikpat liels kā mūsu Jelgavā vai Ventspilī. Ciemos mājas ceļ no akmeņa — dienvidos bez krāsnīm — un katrai mājai — slēgi, lai izglābtos no spiedīgiem saules stariem. Var sastapt arī tādas pat viensētu mājas kā pie mums, bet ne ar tik lielu zemes platību. Meži Itālijā ir stipri izskausti, sevišķi dienvidus daļā un centrā. Tagad itaļi mēģina vēl pārpalikušos mežus pēc iespējas saudzēt un vietām sāk apstādīt un apsēt plašus apgabalus (arī mums vajadzētu padomāt par to). Lauksaimniecība attīstas intensīvi.

Itaļu zemkopji, sevišķi ziemeļu līdzenumos, cenšas izmantot katru stūrīti: tūrīti apstādīti augļu kokiem, ap kuŗiem vijas vīnogulāji. Tūlīņ pēc labības novākšanas laukus apsēj ar zaļbarību. Dienvidos ļoti daudz augļu dārzu, kuŗus apūdeņo kanāļiem. No labības sugām dienvidos un centrā dominē kvieši, ziemeļos — kukurūza, Po upes līdzenumos audzē arī rīsus. Tādas sugas govīs, kā Holandē un Dānijā, nekur neredz — govīs gaiši pelēkas, lielām ragiem. Toties aitas ir labas un daudz. Piekrastes dažās vietās arī tura buivolus (bifeļus), mūļus un ēzeļus — zirgus mazāk. Dienvid-Itālija stipri cieš no vienpusīgās saimniekošanas, bet Ziemeļ-Itālijas lauksaimniecības stāvoklis daudz labvēlīgāks, jo viņas ražojumi — zīda kokoni, labība, cukurs, liellopi, rod noņēmējus i vietējos tirgos, i ārzemēs. Akmeņogļu Itālijā nav, bet toties marmors un sērs. Zeļ automobiļu rūpniecība — vienā pašā Turinā, „Fiat“ ražojumi vien ieņem ievērojami redzamu vietu, — kur tad vēl citi?

Šodien esam 12.000 iedz. lielā Merano pilsētā.

Savādi izklausās, ka viss oficiālais ir itālisks, tomēr visur dzirdama vācu valoda. Pilsēta nav liela, bet diezgan patīkama. Vakarā, koncertā, arī dzirdama pa lielākai daļai vācu valoda. Koncertu uzņēma diezgan labi un arī apmeklētis bija pietiekoši. Otra tamlīdzīga puskūrorta pilsēta ir Bocena (Bolcano) ar 25.000 iedzīvotājiem. Še daudzi slimnieki ārstējas, jo klimats ir ļoti mērens un veselīgs. Daudzi brauc no ziemeļiem še. To starpā netrūkst arī latviešu, kam negribas doties lielajā Itālijā, jo dzīve Bocenā tiešām klusa, patīkama un ieteicama tiem, kas slimo ar elpojamiem orgāniem. Netrūkst jau arī dažādu ļoti solidu izpriecas vietu un labas mūzikas.

I mūs šeit labi uzņēma.

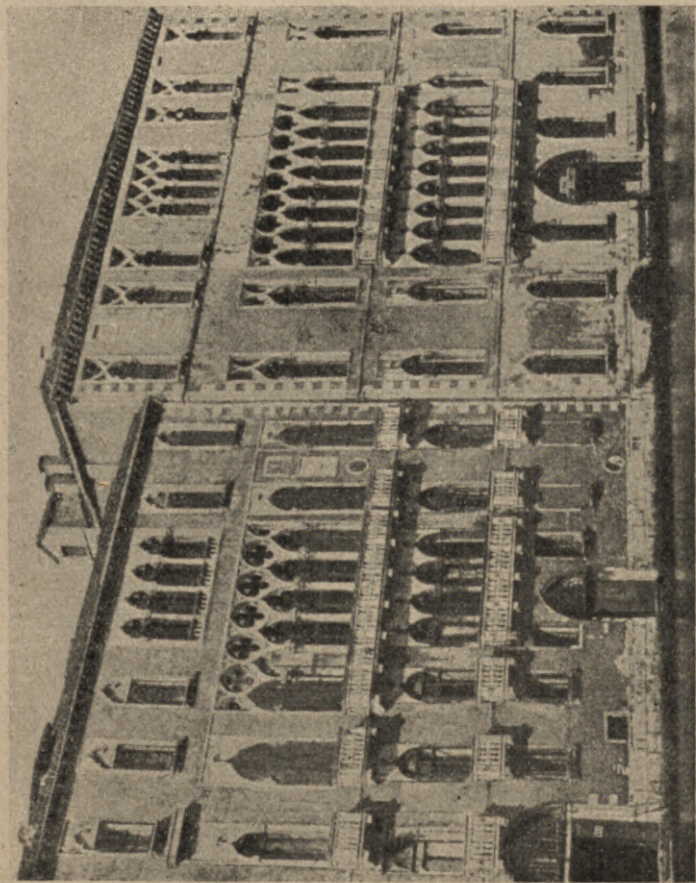
CEĻOJUMI PA ITALIJU

Ļaudis tāds uzskats, it kā Itālijā būtu mūžīgi vasara un sniega nemaz nebūtu. Bet kad jūs braucat ap Ziemassvētkiem cauri Tiroles Alpiem, uz jauko Itāliju, Merano, Bocenu, Trientu, kalni kā sirmi veči raugas zilās debesīs un viņu galvas segas tītas baltos palagos. Jūs nonākat līdz Lago di Garda ezera galam, kur izbeidzas senās Austrijas robeža (jo ar pasaules karu visu šo lielo gabalu pievienoja Itālijai).

VENECIJA (VENEZIA)

Cauri Dolomitu augstām kalnu grēdām un visādām nejaušībām nonākam mierīgā, tipiskā itaļu pil-

sētiņā Treviso. No šejienes jau var ar tramvaju izbraukt uz Venēciju. Bet tomēr pašā Venēcijā jūs ne ar kādu ripojošu satiksmes līdzekli nevariet iebraukt, kādēļ arī mums savs auto bija jāatstāj pēdējā stacijā, lai pārceltos ar kuģīti pāri kanālam līdz viesnīcai, kā viņi to sauc, „Albergo Pace“. Nu esam sen daudzīnātā Venēcijā! Labi! Savāda pilsēta, nav ne viena ormaņa, ne auto, ne tramvaju, vienīgi redzēju, ka kāda sieviņa veda rokas vāgīšos zaļumus. Visa satiksme pa kanāliem ar gondolām. Pēdējā laikā gan arī parādījušies kuģi, kas pārvadā kravu un pasažierus pa lielo kanālu. Daudz rakstīt par šo brīnumu pilsētu neņemos, jo par to jau tūkstots reižu rakstīts visādos zinātniskos rakstos, tāpat arī par Marka laukumu un viņa baložiem. Nevienš nenoliegs tās milzīgās mākslas bagātības, kas te glabājas uz katra soļa un par ko te atkal lieki būtu rakstīt. Man tikai gribētos pateikt savus iespaidus, kādus guvu ieraugot šo pilsētu, par kuŗu visi mīlētāji jūsmo. Jūsmot, braukt ar šīm gondolām pa netīrajiem kanāliem, apsūbējušiem krastiem, jā, varbūt agrāk, kad krasti bijuši tīri, balti, skaisti izlikti gludiem marmoriem. Bet tagad! Viss no laika zoba sagrausts, lepnās villas un mākslas ziņā vērtīgās celtnes nav restaurētas un izskatās šausmīgas, nemaz jau nerunājot par vienkāršām pilsoņu mājām, kas gadiem nav remontētas un nekad neviena roka tās nav tīrījusi. Pilsēta, savā ziņā ļoti īpatnēja un otru tādu, droši vien, zemes virsū neatradīsiet. Kanālu ziņā varbūt līdzīga Amsterdamā. Ielas šauras un izliktas lieliem plieņiem, diezgan gludas. Lepnajā pilsētā, lai gan tā diezgan liela, nav neviena dārza, ne parka. Arī dze-

Džustiniani un Foskari pilis Venecijā

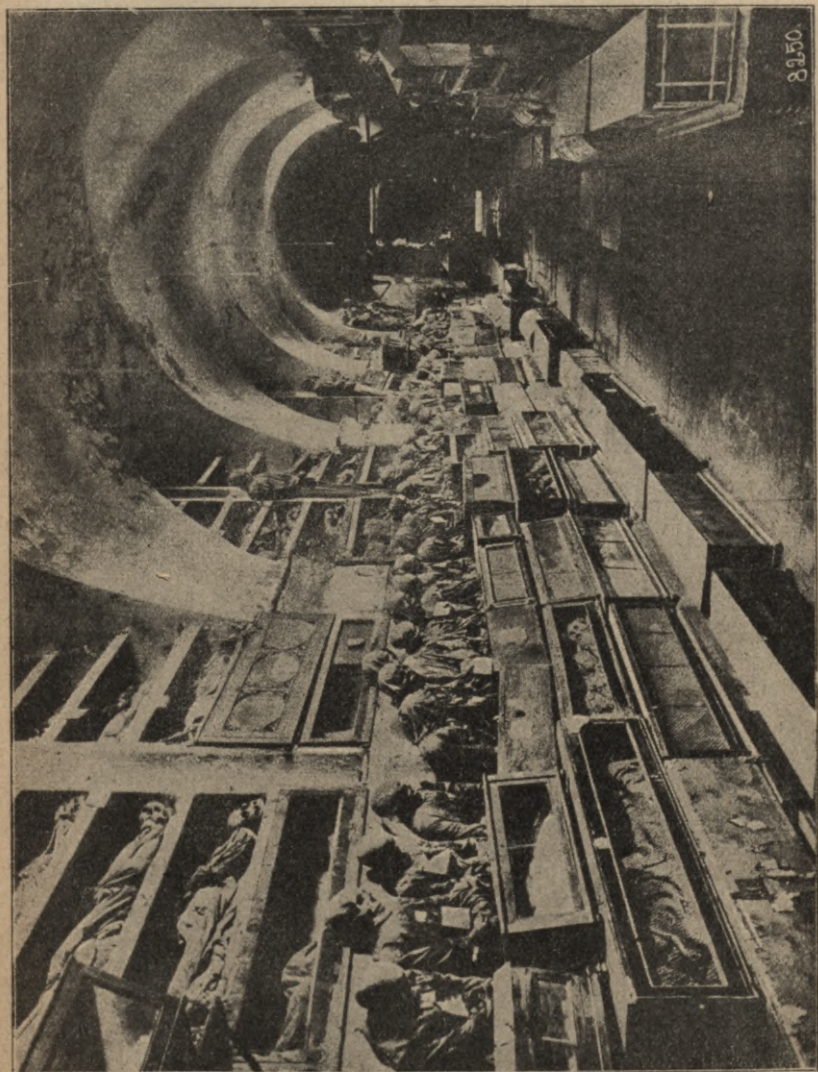
ramais ūdens nav visai teicams. Sevišķi lepnas ka-
fejnīcas un salonu arī te nav, ir tikai muzeji, antīka
un senā māksla. Nevaru iedomāties, par ko te va-
rētu jūsmot iemīļējušies, drīzāk tad varbūt par Adri-
jas jūras līkumu.

Interesants bija skats, kad bērinieki veda pa ka-
nālu mirušā līķi. Negribas aprakstīt šo komisko ska-
tu, bet jāatzīstas, man nejauši uznāca smiekli, jo ne-
kad nebiju redzējis šādu ainu. Negribu sākt smādēt
šo antīsko pilsētu, kādēļ iešu tālāk un teikšu, ko re-
dzēju. Kādā agrā rītā izgāju pastaigāties un apska-
tīties, kāda izskatās šī pilsēta rīta agrumā un ne-
jauši redzēju, ka pa dažāda laba nama logu izlēja ne-
tīrumus un mēslus tais pašos „Hofmaņa stāstos“ ap-
dziedātos kanālos. Arī šie tradicionēlie baloži taisa
lielu „šmuci“, bez tam arī uzbāzīgie kartiņu un citi
tamliedzīgi piedāvājumi nav visai patīkami. Skaists
ir Marka laukums līdz ar visu jūras krastu, kuŗus
tiesām ir vērts redzēt cilvēkam, kas interesējas par
mākslu. Visas šīs celtnes un architektūras, tas tie-
šām ir kas lielisks. Katram, kam vien iespējams, ir
vērts apmeklēt šo lielo antīsko muzeju.

PADUA

Lielisks brauciens ir no Venecijas uz Padua. Ir
tiesām vērts aizbraukt, lai redzētu šīs lieliskās villas,
kā Fusina, Oreago, Mira, Dolo, Stra, Noventa, un
lielisko celtni „Visu svēto katedrāli“. Arī pati Padua
ir skaista pilsēta.

Braucot pa itaļu ciemiem, jāizsaka tiem gods, jo

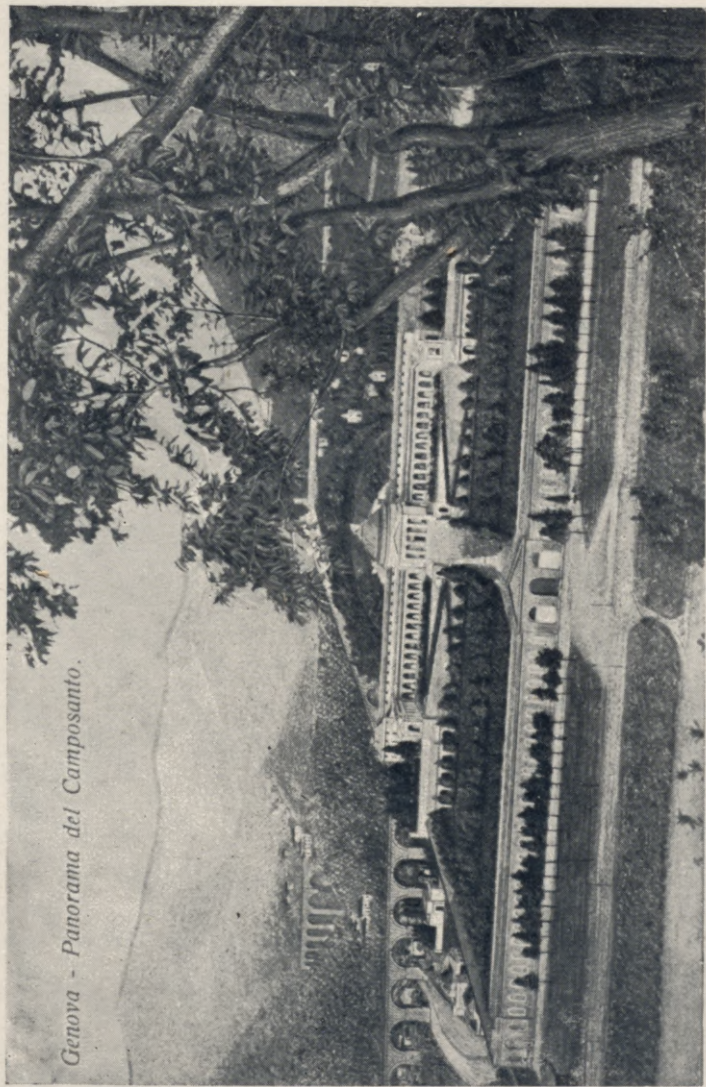

Palermo kapi

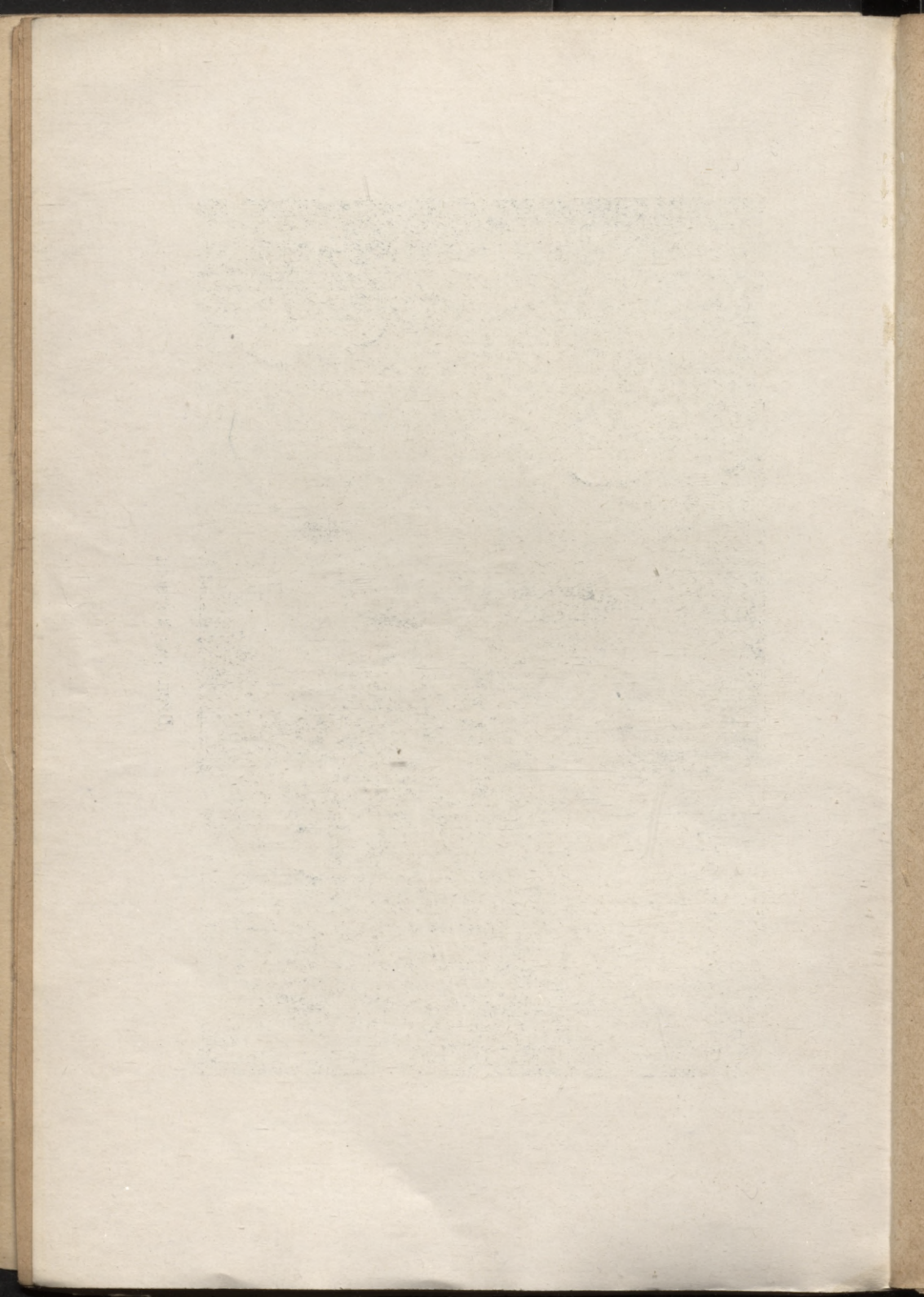
ceļi ir lieliski. Zemkopība šinī apgabālā diezgan bēdīga, bet zemnieki vairāk nodarbojas ar vīnkopību un zīdkopību. Ēšana vāja, pat makaronus pie mums labāki izgatavo. Sviests, piens un visi aizdari itāļiem slikti un negaršīgi. Tauta ne visai čakla un labprāt mīl saulē pagozēties — lai strādā zirgi, kuŗu gan viņiem daudz nav, jo pat pie lauku darbiem var sastapt tās pašas govīs, vērsus, mūļus un ēzeļus. Redzēju šādu komisku skatu: augstos divriteņos sakrauti miltu maisi, viens otram galā aizjūgti: zirgs, vērsis, mūlis un pašā disteles „spicē“ ēzeļis. Te jāpiezīmē, ka ēzeļis ir viens no gudrākiem kustoņiem, kādēļ arī ēzeļi viņi liek pajūga priekšā. Gadījumā, ja braucējs aizmidzis un pajūgs nonācis pie krustceļa, ēzeļis, ja ceļš tam ir zināms, pagriezīsies uz mājās pusi, bet ja ceļš tam ir nezināms, ēzeļis speŗ un brēc, kamēr uzmodina braucēju. Ēzeļi ļoti viegli var uzturēt un viņš ir ļoti izturīgs. Tam uz muguras var sakraut lielus maisus un visādus kurvjus, viņš tos pārnesīs visiem kalniem un aizām, kur neviens cilvēks droši negribēs iet.

No Padovas mūsu auto rūkdami dodas cauri vienai otrai mazākai pilsētiņai, gaŗ skaistās Po upes krastiem, uz diezgan ievērojāmu pilsētu Mantovu. Te esam uz Venecijas un bagātas Lombardijas robežām. un mūs atkal muitenieki pārbauda. „Lago di Gardi“, kā rādās, viens no skaistākiem un lielākiem ezeriem. un tā vien gribas apmesties uz dzīvi, bet mūsu „apmešanās“ ir ļoti īsa, jo nežēlīgais auto sauc mūs tālāk, un maz dabūju apskatīt šo Itālijas lepnumu. kuŗš mierīgi dus starp divām provincēm Veneciju un Lombardiju. Kas gan aprakstīt var šo skaisto ezeru, —

Genova - Panorama del Camposanto.

Dženovas kapsēta

varbūt lielais Dante pa daļai spējis attēlot šo gaišzilgano debesu krāsu, šo mūžīgo mieru un laimību, kura kā klusa pasaka mums kaut ko stāsta... Mēs pagriežamie uz skaistāko ziemas kurortu Itālijā vai pat skaistāko Eiropā „Cortina d'Ampesso“. Tā ir maza pilsētiņa ar kādiem 3—4 tūkstošiem iedzīvotāju, bet te ir ap 20 viesnīcu jeb, kā viņi sauc, „albergo“.

Še ziema sākas ar decembri un beidzas ar februāri. Tad še valda ziema visā krāšņumā. Nevienā citā Eiropas vietā nav sakopots tik daudz ziemas dabas skaistuma. Baltā ziema pārklājusi visus kalnus un ielejas un spožā saulīte tik mīļi jūs aicina rotāties, skriet šais jaukumos un Sala tētis še ļoti saudzīgs, ne tik griezīgs, kā pie mums.

Lai gan „Cortina d'Ampesso“ pēc pazīstamiem Šveices ziemas kurortiem St. Moricas un Davosas nav tik ievērojama, bet tas attiecas tikai uz apmeklētāju skaitu, jo cilvēki skrien tur, kur vairāk izreklāmēts un neskatās, ka še viss daudz lētāks, un viesnīcas varat dabūt katrā laikā, bet Davosā un St. Moricā tas ir tikpat, kā Rīgā dzīvokli dabūt. Pie tam še ir arī pirmklasīgi hoteli, kazino, kas spēj apmierināt visizlutinātākos ārzemniekus, komforta cienītājus.

Ziemas dabas jaukumu ziņā še īsta Eldorado nevien ziemas sporta piekopējiem, bet arī ikvienam, kas še uz īsu laiku meklē atpūtu. Jau pats brauciens uz turieni ir vesela romantika, jo mēs braucām ar auto cauri Austrijas Alpiem un dolomītiem pa baltājiem marmora ceļiem, pa skaistiem augstiem tiltiem, cauri ciemiem un pilsētām tālāk meklēt ziemu Itālijā.

Un ko jūs sacīsāt, ka tai pašā laikā še baltajos sniegos no Līvornas prōvinces atbraucis zemnieks, ar

divričiem un vezums pilns augļiem. Apelsīni, vīnogas un citi augļi tikko norauti no kokiem gluži svaigi, un jūs viņus pērkat par 2—3 lirām kilo, visādi zaļumi tikko no dārza rauti, un mūžīgā „verdura“, tikpat kā krieviem „borščs“. Un rozes, rozes, tumšsarkanās, kairās. Tās tik lētas, ka gribētos veselu klēpi pār-sūtīt manas dzimtenes gaišmatēm.. Bet kur tu sū-tīsi. Meitenes muitenieks iespundēs tevi tāpat, kā to puķu karāli..

Cik savādi arī nebūtu, tomēr man tīkas pie-spraust rozi, skaistu, kuplu, sārtu rozi, un pastaigā-ties baltā ziemā, kad svaigs sniedziņš gurst zem kā-jām, un sapņot par dzimteni un mūsu balti-baltiem Ziemassvētkiem... par zaļo eglīti, par manas Zemgales jaukajām parašām...

Labam slēpotājam, un par tādu drīzā laikā te kļūst ikviens, kam nav slinkums kājas paralizējis, še ziemas prieki paveŗas ik uz soļa.

Tāpēc bez slēpēm še reti kādu redz. — Un atkal domāju par dzimteni, kur arī sniega bagātība mēdz būt. Bet mēs tik slinki slēpotāji. Paskaties, ko dara Somijā, Zviedrijā, Norveģijā, Vācijā un beidzot Švei-cē, kur visi slēpo, un Tiroles Alpos. Insbrukā visa pasaule sabrauc slēpot un baudīt ziemas priekus...

Še un citos ziemas kurortos arī tiek gādāts par jautrību, atpūtu un visu, kas piederas ziemas spor-tam. Dienā uz slēpēm, slidām, bobsleja ragaviņās brīvā dabā, svaigā gaisā atskan jautras čalas. Va-karos, bieži vien vēli, tamlīdzīga čalošana dzirdama kurortu dansingos, kazino vai kādā albergo. Bet pus-naktī viss klusu un slēpotāji dus dziļā miegā, lai rītā jō agrāki jau būtu kalnos un redzētu pirmos sau-

les starus pašā kalna galotnē, kur saule rotājas, bet apakšā sliņķus vēl tikko rīta junda modina...

Pa starpām šur tur ieskanas arī pa melodiski vijīgam itaļu motīvam, kas tālu atbalsojas mūžīgā mierā pilno kalnu aizās, kā slavas dziesma baltājiem ziemas priekiem..

KOMO EZERS

Tas ir mazākais no trim. Mazākais, bet skaistākais. Vienā pusē tam internacionālā dzelzceļa līnija Milana-Ehiasso, otrā pusē vietējā līnija Lecco-Sondrio, bez tam ezeru ar Milanu savieno moderns auto ceļš, kur katru dienu brauc 1000 auto.

Uz dienvidiem pie Beladžio ezers sadalās divos nozarojumos. Austrumu nozarojumu uz Lecco apmeklē mazāk. Te dzīvo tikai kalnos kāpēji, kuri grib apmeklēt Grinu vai Berniņu. Pie Lecco Komo ezerā ietek Ades upe. Zidrūpniecības pilsēta Komo atrodas Alpu piekājē. Mazajai internacionālajai vietai piemīt kaut kas mājīgs, sirsnīgs.

Vasarā visvairāk apmeklē Koma Willa d'Este, kur labprāt izbrauc arī milanieši. Patīkams ir brauciens tvaikonī no Komo līdz Varenai, kad var dabūt baudīt visus ezera krāšņumus. Komo ezers guļ kalnu grēdās ieslēgts. Nokājes aplātas neskaitāmām vasarnīcām, dārziem un parkiem, kuŗos jau martā zied puķes. Tā kuģis pabrauc garām Moltrasio, Argenai un Leccenai, un arvien abos krastos tikai zaļumi un ziedi un neskaitamas laipas buru un motorlaivām. Starp Tremecco un Kadenbiju parādas šarlotes vasar-

nīca, te starp palmām un cipresēm ziedu krāšņums sasniedz savu lielāko burvību. Otrā krastā Beladžio pussalā visa krastmala nosēta luksus hoteļu baltājiem viesiem-amerikāņiem, jo Beladžio ir ezera skai-
stākais apvids.

Ziemeļos ezeru robežo mūžām sniegainie Alpi ar mirdzošo un starojošo Bemina kalnāju, bet kā kontrasts aiz Varenas pelēki klinšainais Grina 2400 m. augstumā. Kuģis likumo no viena krasta uz otru uz Belano un Koliko, bet klājā palikuši vienīgi kalnos kāpēji ar saiņiem un asiem spieķiem. Modernājiem ceļotājiem nav vaļas no Grina lūkoties ezerā. Un tomēr cik lieliski pirmo reizi no Grina debesīm nolūkoties lejā uz šo paradīzi.

LAGO MAZIORE

Pie Lago Mažiore kontrasts starp kalniem un ezeru nav tik liels. Kalni neaizsniedz tādu augstumu, kā pie Komo un Garde ezeriem. Te daba visu veidojusi maigāku.

Elektriskais dzelzceļš Milana-Simplona šķērso ezera rietumu krastu, kamēr austrumos lieto vietējo līniju līdz Lavenai. Jauns auto ceļš stiepjas līdz Varesai, bet arī šoseja no Varenas līdz Lavenai teicama auto sportistiem. Pa labi stiepjas Kampo di Fiori ar saviem milzīgājiem līlīju un narcisu laukiem. Lavenā vilciens pietura tieši pie kuģa, un no šejienes jau var pārredzēt ezera lielāko daļu. Itālijas ceļotāji brauc uz Sutru un Pallancu. Krāšņi augi lielo hoteļu parkos, palmas norāda uz maigo klimatu un sau-

les daudzumu. Varbūt, ka Lago Mažiore tiešām bauda vairāk saules, kā citi ezeri. Zemie kalni saulei ļauj brīvu vaļu. To sevišķi var novērot Stresā. Šī pilsēta ir gandrīz tāpat iecienīta, kā Gordonas Rivjera ar to pašu moderno dzīvi. Viņai aizmugurē slejas augstais Moterone, itaļu Rigi, kuŗa galotni var sasniegt ar zobratu dzelzceļu, un tad var pārskatīt visu ezeru. Pie Stresas Lago Mažiore ezeru rotā vairākas salas. Kas lai zina, kas ir skaistāks, vai dabas parks uz Isola Madre, vai majestātiskās terases uz Isola Bella, vai mierīgā zvejnieku dzīve uz Isola di Pescatori. Bet tā kā mīļais Dievs Itālijas saulei liek mirdzēt pār visām trim salām, tad tas visas ir ļoti burvīgas.

„RIVIERA DI LEVANTE“

Kas gan nebūs dzirdējis un kam laime smaidījusi, apmeklējis Rivjeru pie Vidusjūras, jeb kā viņu patiesi nosauc — Ligurijas jūras Paradīzi. Bet lielākā daļa apmeklētāju dodas uz Nicu, Monako, St. Remo jeb tā saucāmo „Riviera di Ponente“, un daudzi nemaz nezina, ka Levantes Rivjera nemaz nav smādējamāka par Nicu un citām.

Vai pazīstat Dženovu (330.000 iedz.), šo ostas pilsētu, kur sanāk no visām malām kuģi, kur saplūst visas tautas un skan nerātnās jūrnieku dziesmas, un vispasaules „leksikons“, kuŗu tikai jūrnieki lieto.

Bet paejot tālāk pilsētā un te jūs nedzirdat vairs jūrnieku griezīgos vārdus. Te jūs sastopat tikai, kā Marseļā, visas pasaules priekšstāvjus, galantus kunģus un graciozas „sinjorinas... Patī pilsēta piekļāvu-

sies Ligurijas jūras krastam, bet visapkārt kā sargi tālu jo tālu paceļas augsti kalni, un skaistule Dženova kāpj kā pa terasēm līdz kalnu galotnēm.

Kas tas par lielisku skatu, ja uztiekat šais kalnu galotnēs, un visa pilsēta jums guļ pie kājām, un skaistais jūras līmenis kā spogulī rāda Ligurijas, Tireņu un Vidusjūras. Tas ir skats, ko nevar aizmirst.

Pilsētas vidū skaistais zoologiskais dārzs pašā klints augstumā un no turienes gāžas ūdens kritums kā sudraba jostas.

„CAMPOSANTO DI GENOVA“

Tā saucas visskaistākie kapi pasaulē. Es neesmu kapu cienītājs, bet šais kapos gan es labprāt vēl dzīvs būdams vēlētos šē dzīvot.. Ko lai saku, kā lai aprakstu šo daiļumu. Teikšu īsos vārdos, ka katram aizgājējam šē piemērots pieminekļis pēc viņa dzīves gaitas. Tas ir muzejs. Tā ir svētnīca. Tas ir ģenija brīnumdarbs.

Decembris, bet saulīte silda kā ziedonī. Mēs dodamies ar auto pa gludu marmora ceļu augstāk un augstāk klinšu galotnē, un noraugamies vēl uz skaisto pilsētu un apkārtni. Zem kājām mums klusi čalo Ligurijas jūra un mētā savu gaiši-dzelteno villaini. Mūsu ceļš ved gar pašu jūras malu. Tavu skaistumu! Kaut Ziemassvētki pie durvīm, bet šē dārzos zied rozes, un pār sētu pārkarājušies apelsīni un citroni gaida, lai viņus noņem. Savādi izliekās, it kā šie dzeltenie augļi būtu piesprausti Ziemassvētku eglītēm..

Iebraucām otrā politiskā pilsētā Rapallo. Apmeklējām arī mēs šo „Kazino“, kur lielie kungi ru-

Kalni sniegā

nāja politiskā mēlē. Nekas. Še var pat dzejot un dziedāt šajā mazajā, skaistajā Rapallo.

Specija (100.000 iedz.). Piza neliela skaista pilsēta. Un kas gan par prieku šiem seniem meistariem bijis celt šādus šķībus torņus, kā to redzam Pizā un Bolonijā. Es viņiem gan šoreiz tuvu nepiegāju, jo kas var par viņiem galvot, ka neapgāžas.

Livorno (120.000 iedz.) arī jau lielāka pilsēta ar saviem dabas jaukumiem, un vīna ķekariem, un smaidošām Toskaņas provinces meičām, kuŗas smaida, bet ir dzēligas.

Kaut daba neizsakāmi jauka, kaut olīves aug ceļmalā un visādi augi zaļo un pat cauru gadu zaļojošā „verdura“ dod slinkajam toskanietim zaļbarību, tomēr paskatoties zemnieku sētās, redzam nabadzību un netīrību.

Un jo tuvāk Romai, jo siltāk, bet nabadzīgāk. Nekur neredz sugas lopus, pat aizjūgos redzam zirgu, govī, mūli vai viņu lepnāko lopu ēzeli, kuŗš ļoti viegli uzturāms un izturīgs, un ļoti gudrs lopiņš, kas visām kalngrēdām pārnes sava saimnieka nastas. Ļoti nepareizs jēdziens, it kā ēzeli būtu muļķa lops. Viņš daudz gudrāks par zirgu.

Piombino maza pilsētiņa, ar daudz fabrikām, un še dzīvo lielāko daļu strādniecība. Strādnieku bērni maz apmeklē skolas, bet blandās pa ielām vai zvejo jūrmaalā pērles un gliemežus, kuŗus pārdod svešniekiem. Par vienu liru puikas kaudamies laižas jūrā, un no turienes iznes vai nu gliemežus, lielos vēzus, un gadījumā arī pērles. Austeru gliemežus tūlīt sajaucām ar citrona sulu (lai izzūd jūras piegarša), un ieturam maltiti, kas garšo kā jēla ola. Ja paliek ne-

labi, turpat jau vīna veikali un kafejnīcas, kuŗu šeit netrūkst. Tīri jābrīnās, no kā gan šis Rivjeras iedzīvotājs iztiek. Strādāt viņš ne visai mil, — sildās saulē un dzied „O, sole mio“.

Dzīvokļi ne visai omulīgi, nabadzīgu iekārtu, un aukstī, neapkurināti. Ja uznāk stiprāka ziema, tad toskanietis pelnos spārdās kā cirčenis.

Saprotams, bagātnieku namu un arī viesnīcu iekārtas ir lieliskas, ar visām ērtībām. Bet tas jau nav tautai.

No Piombīno klinšu kraujas var redzēt Elbas salu, kur kādreiz Napoleons tika izsūtīts kā gūsteknis. Šī sala nav liela, skaista, bet nabadzīga. No Elbas var jau labi saskatīt Napoleona dzimteni — pa-prāvo Korsikas salu.

Piombīno.

Piombīno, Piombīno.
Jauki tavas dziesmas skan.
Atceroties Piombīno,
It kā žēli paliek man...
Jūras putas tevi skalo,
Vētras putni apkārt čalo,
Un kad paliek sirdī drūmi,
Skumjas paceļās kā dūmi...
Graciozas siņjorinas,
Elastīgas vijolīnas,
Atbalsojas Elbas salā,
Turpat pretim otrā malā,
Napoleons kur gūstā mita,
Pretniekiem kad rokās krita...

Ostas malā sprogains zēns,
Stāv kā nopērts kazulēns —

Pikolo, E, hallo.

Sinjore. Ar ko varu pakalpot?

„Ko par 5 lirām tu man vari dot?
Proti tu kaut ko no jūras izzvējot?“

Sī, sinjore.

„Vai jūs pērles vēlaties? jeb vai
pērļu nēsātāju? — jo par
5 lirām es jums varu daudz
ko dot..

Piombīno iela

nabadzīga — tā ir dzeramnauda liela.

— — — — —

Piombīno, Piombīno,

jauki tavas dziesmas skan.

Pērļu nēsātāja Piombīno

ilgi paliks prātā man.

(Piombīno, pie Vidus jūras, kad citroni zied,
1929—30.)

KORSIKA

(Kaut gan šī sala pieder Francijai, tomēr ne-
varu pāiet garām nepieminējis dažus vārdus.)

Korsikas sala ir vēl vienmēr bandītu greznības
gaišā spīduma aplidota, kuŗu Prosper Merimé sa-
vā nemirstīgā romānā „Colomba“ tik brīnišķīgi ir
aprakstījis un arī slavenais Chamissi ir ņēmis vielu
savam „Mateo Falcone“. Tikai neizprotami, kādēļ
kino industrija līdz šim ir gājusi garām šai jaukai

vietai. Ja Marimé pirms 90 gadiem varēja teikt, ka Korsikā ir gan daudz slepkavu, bet nav neviena zagļa, tad to var teikt arī vēl šodien. Tur valda tā sauktā vendeta, t. i. asins atreibība. Bet tā kā korsikānieši asins atreibību atzīst tikai savā starpā, tad svešnieki var šodien tikpat droši kā pirms 100 gadiem ceļot uz Korsiku. Man liekas, pat vēl drošāk nekā uz citu kādu Eiropas valsti. Bez tam, tur nav pat neviena nabaga un iedzimtais par kādu pa-

Korsikas skats

kalpojumu katru dzeramnaudu pieklājīgi atraida un bezmaksas viesmīlība tur tiek uzskatīta kā katrā par sevi saprotama lieta. Eiropiešos tas sacel izbrīnu. Dabas ziņā Korsika nav mazākā mērā kā Šveice uzskatāma par pretstatu zemi. Dienvidus līdzenumos ir Ziemeļāfrikānisks klimats ar subtropisku veģetāciju (augu valsti) — palmām un korķu ozoliem. Pie Korsikas raga ir maigs klimats un pie vakara krasta sīkiem golfiem ir tīri grieķiska daba. Kalnu grēdām dienvidus virzienā

ir priekšalpu attiecības ar augstumiem līdz 2710 metru, kur pārbraucamās vietas līdz pat maijam stāv aizsnigušas, un pie Monte Cinto pat vēl jūlija beigās pamirdz sniegs. Pie austrumsienas „Castagniccia“ ļoti labi aug ēdamie kastāņi — marona. Korsikas burvība slēpjas maquis, ar kuŗu pārklātas divas piektdaļas no visas salas, un par kuŗu Napoleons kādreiz savā laikā teicis: „No smaršas vien es pazītu Korsiku, kaut aizsietām acīm“ (A l'odeur seule, je reconnaitris la Corse les yeux fermés.) Maquis ir caurmērā 2—3 mtr. augsts krūms, kuŗš patiesībā ir Korsikas saimnieciskās ek-sistences noteicējs. Šis krūms aizsargā Korsikas sa-lu no pārāk dedzinošiem saules stariem un asajiem vējiem, kuŗa citos apstākļos būtu jau sen palikusi par kailu klinšainu zemi. Bez tam ir vēl simtiem citu smaršojošu augu, kas elpo Korsikas gaisu, kā: mirtes, rosmarini, virši, adatu palmas, timians, aga-ves, kaktūsi, ciedras u. t. t. Un visi tie slēpj ban-dītus (lūdzu nedomāt: laupītājus) no sekotājiem un palīdz korsikāniešiem cīnīties par savu neatkarību.

Starp pilsētām par visvairāk korsikānisko jeb „La plus corse“ varētu atzīmēt Sartén'i, tādēļ, kā tur yisciešāki pieturās pie asins atriebības.

Klasisko bandīta tipu deviņpadsmitā un div-desmitā gadu simtenī raksturo tai laikā pazīstamais bandīts Bellascoscia, jeb korsikāniešu Kazanova, par kuŗu man pastāstīja kāds vācu žurnālists. Mi-nētais Bellascoscia pie Baccogno, netālu no Ajaccio pavedis trīs māsas un ar visām trim no turienes aizbēdzis un dzīvojis slepeni ilgus gadus maquis'ā. Ir jābrīnās, kā viņš ar savu haremu varēja sadzīvot

tādā saticībā un kļūt par 18 bērnu tēvu. Viņa divi vecākie dēli iemantoja sava tēva vārdu „Bellascocia“, jeb tulkojot „Belle-cuisse“ — skaiststilbainais. Par šiem dēliem bijusi izolīta godalga — 50.000 franku par viņu notveršanu. Bet tas neizdevās pat kaŗaspēkam. 1892. gadā vecākais no viņiem, Antonio, pats pieteicies žandarmērijā, bet cik neticami tas arī neizklausītos — attaisnots un izsūtīts uz Marseļu. Drīz vien ilgas pēc dzimtenes aizvilka viņu atpakaļ Korsikas krūmājos, kur viņš nodzīvojis vēl 45 gadus un tikai tad nomiris.

Vēl nedaudz gadus atpakaļ Korsikā nekas nebija zināms par modernās kultūras sasniegumiem. Ir jau vēl pat tagad vietas, kur dzīvo pēc vecbibliskiemi priekšrakstiem, un piem., labību kuļ tikai ar darba lopu pakaviem, pie kam vērsim pat aizsien purnu, kaut gan tas ir pret svētiem rakstiem. Dienvidaustrumu piekrastē vienmēr plosās malārija un spiež iedzīvotājus vasarā pārvilkties uz augstākām vietām.

Bet brauc jau arī automobiļi pa Korsikas kalnu ceļiem, kuŗus var salīdzināt ar Alpu kalnu ceļiem, tikai Korsikas kalnos viņi nav izkopti. Taču daudz ceļotāju un ekskursantu brauc tagad apskatīt visattālākos bandītu salas kaktus.

FLORENCE

(Firenze — Toskano galvas pilsēta).

Florence ar 266.000 iedzīvotājiem uz Arno upes krastiem ir ļoti ievērojama pilsēta netīkvien kā Itālijā, bet visā pasaulē. Pati pilsēta ir seno itrusku

dibināta un Romas lielvalsts laikā nespēlē nekādu lomu. Toties vidus laikos viņa strauji uzplaukusi. Lielāko impulsu Florences uzplaukumam ir devusi viņas pilsoņu uzņēmība, enerģija un demokrātiskais gars. Pēc krusta kariem Florence jau ir pirmā Eiropas baņķieru un tekstilrūpniecības lielpilsēta. Vēlāk par viņas valdnieku uzmetās Mediči ģints, kas cītīgi pabalsta māksliniekus un zinātniekus un padara Florenci par Itālijas mākslas un visas garīgās dzīves citadeli. Arī vēl tagad Florenci uzmeklē mākslinieki no visām pasaules malām, pētīdami senos meistardarbus, kas glabājas Florences daudzajās pilīs un muzejos. Florencē ir arī darbojušies trīs lielākie renesanses laika meistari: Rafaēls, Leonardo da Vinči un Mikelandželo, nemaz jau nerunājot par veselu rindu citu arī ļoti apdāvinātu gleznotāju un skulptoru.

Visa šī pilsēta ir kā viens vienīgs mākslas muzejs un skaistā apkārtnē arī tiešām ir lielisks fons Florences vecajām pilīm un citiem celtniecības pieminekļiem.

Florencē ir dzimusi arī itaļu rakstniecība. Florences dēls ir bijis lielais Dante, kas Toskanas dialektu padarīja par itaļu literatūras valodu. Arī tagad Florences universitāte spēlē lielu lomu itaļu tautas garīgā dzīvē. Savādu iespaidu atstāj šī slavenā pilsēta, jo, kā jau minēju, visi mākslas tempļi tikai no veciem laikiem, nekā jauna un moderna te nav iespējams atrast, tādēļ arī tik daudz vecu teiku un nostāstu aplido Florenci. Cik daudz sižetu nav atrasti operām, drāmām un romāniem šai

Mikelandželo skulptūra

svētajā pilsētā?! Un atstājot pilsētu, liekas — esi gājis lielā Dantes pēdās...

Florences ziemeļrietumos atrodas Prato pilsēta ar vilnas fabrikām un Pistoja, kas agrāk bijusi slavena savām šaujamo ieroču darbnīcām (te pagatavotas pirmās pistoles).

Nākošā Ziemeļ-Toskanas baseina rietumu stūrī guļ klusā Lukas (80.000 iedz.), kuŗas tuvumā Apennīnos atrodas vairāki izdaudzīnāti dziedniecības avoti.

Iegriežamies atkal Pizas pilsētā un šoreiz jau pamatīgāki apskatām šo ievērojamo pilsētu, kas kādreiz bijusi Toskanas galvas pilsēta un konkurējusi pat Dženovu. Tagad šai pilsētā ir tikai 75.000 iedzīvotāju. Arī Pizā, kā citās Toskanas pilsētās, ir daudz vecu un skaistu celtnu. Pamatīgi apskatām arī „šķībo torni“. Šim tornim 180 baltu marmora stabu, būvēts tas 1174. gadā no Vilhelma von Insbruck un Bonannus. Viņa augstums ziemeļpusē 54,5 m., dienvidus pusē 55,2 m, ar 294 pakāpieniem. Kaut augšā bailīgs, bet lielisks skats. Apbrīnojama ir arī šai pilsētā kapsēta, kur bīskaps Ubaldo 1188. gadā no Jeruzālemes pārvedis daudz svēto atliekas. Še guļ arī slavenais Giovanni Pisano. Klostertunelis 126,65 m. garš, 52 m. plats un 15 metru augsts — šausmīgs gājiens pa šo nāves ieleju. Baznīcas Santa Maria della Spina, Santa Caterina, San Saola a Ripa, Botaniskais dārzs, muzejs „Civico“.

Kā burvju riņķi mēs griežāmies par šo antīsko Toskanas provinci, jo še katrā pilsētiņā vai ciemā atrod kaut ko antīsku. No Arno upes grīvas uz

ziemeļiem Toskanas piekrastes līdzenums stiepjas
gandrīz līdz pašai Specijai. Līdzenumu un Toskanas
augstieni šķir gandrīz 2000 mtr. augstie kalie

Stroči pils Florencē

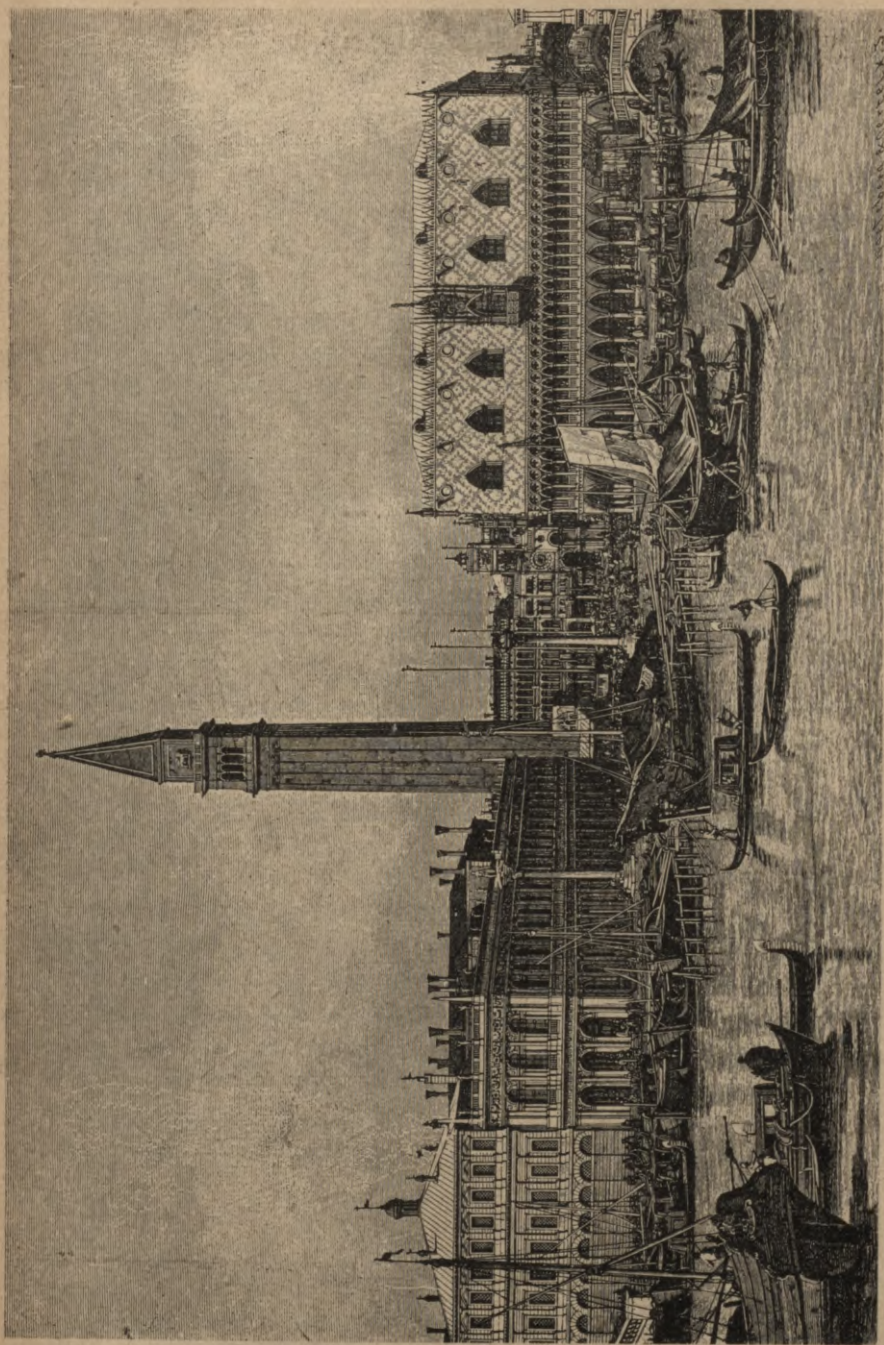
„Apujas Alpi“, kuŗu rietumu malā atrodas Karraras
pilsēta ar marmora lauztuvēm, kas devušas jau ma-
teriālu renesanses lielmeistaru veidojumiem. Dien-

vid-Toskana ir kalnu pakalnu zeme, kurā netrūkst nobrukumiem aizbērtu ieleju. Pašā vidū atrodas, tā sauktie, Toskanas rūdu kalni, kuŗos rod dzīvsudrabu. Te ir arī daudz borskābes avotu un dziedniecības vietu. Visa šī zeme iežogota līkumainām ielejām, starp kuŗām redz nodzisušus vulkānus, par ko tā arī reti apdzīvota.

Dienvīd-Toskanas centrs ir tūristu iecienītā vidus laiku pilsēta Sjena ar 50.000 iedz., krāšņu katēdrāli no savāda marmora, ko šajos laikos vairs nevar atrast. Šai baznīcā pārdod spoguļšus, kā sv. Marijas simbolu — kuŗos katrs redz savu laimi. Šis apgabals vēl bīstams no malārijas, jo šē vēl nav nosusināti Merammo purvi (burtiski — piekrastes purvi). Atceros, ka Piombīnas pilsētiņā viesnīcnieks mani brīdināja, lai apskatos vai manā istabā nav kāds ods, kuŗš svešniekam-gulētājam naktī iekož un jūs vairs neesiet tādā gadījumā izsargāts no malārijas. Es arī nobijos un gulēt iedams „izrevīdēju“ savu istabu no briesmīgā „ienaidnieka“.

Šodien esam nelielā ostas pilsētā Grosseto pie Toskanas un Arcipelago līčiem. Šeit iepirkos lētas kurpes un šādas tādas lietīņas, ko atveduši Sardinijas salas iedzīvotāji.

Dienvīd-Toskanas kalnu zemi šķir no Centrāl-Apenīniem, kas paceļas viņas austrumos, plata un gaŗa ieplaka, ko Pliocēna vēl klājuši jūras viļņi. Šai ieplakā kādreiz bijis daudz purvu, kas tagad visi nosusināti. Cauri viņai stiepjas Florences un Romas dzelzceļu līnijas. Sānis šai ieplakai, kādā ielejā, atrodas Trazimenas ezers, pie kuŗa krastiem

Venecijas ainava

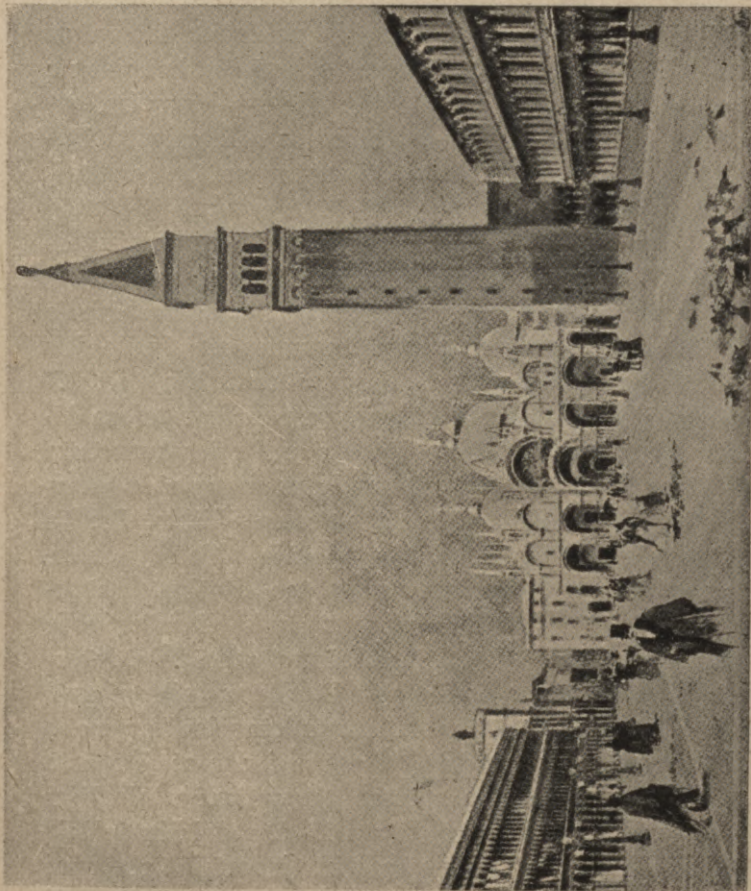
Hanibals iznīcinājis romiešu armiju. Mēs esam Emīlijas provincē un braucot mums jāaizķer mazā San-Marino republika.

SAN-MARINO

Starp Apenīniem un Rimini pilsētu (uz kuŗu mums jābrauc), Adrijas jūras piekrastē, atrodas pakāļnu joslā mazā San-Marino republika, kuŗas teritorija nepārsniedz 61 kv. klm. Republikai ir 13.000 iedzīvotāju, kuŗu lielākā daļa nodarbojas ar zemkopību. Šī mikroskopiskā republika ir viena no nedaudzajām zemēm, kur pilsoņiem nodokļu nasta nav jānes. Valsts izdevumi ir ļoti mazi un tos pašus valdība bija paradusi vēl pirms dažiem gadiem segt. Man prātā nāk mūsu nodokļu inspektori. Iedomājos, ka pie mums nekad tā nevarētu iekārtot, kā bagātie ļaudis var sev sapirkt grāfu un baronu titulus, visādas zvaigznes un ordeņus, kā še. Pēc visām formālitātēm, bez ieskriešanās, esam cauri visai valstij un tuvojāmies

RIMINI

pilsētai (51.000 iedz.). Rimini pilsētiņā neko daudz nedabūju apskatīt, jo vēlu vakarā iebraucām un otrā rītā agri bija jādodas uz Boloņas pilsētu. Šodien pirmo reiz redzu Itālijā miglainu laiku — itkā gribētu līt, bet noturas. Emīlijas provincē ir cēlies tagadējais diktators Benito Mussolini. Braucām cauri šī diktatora dzimtenei uz

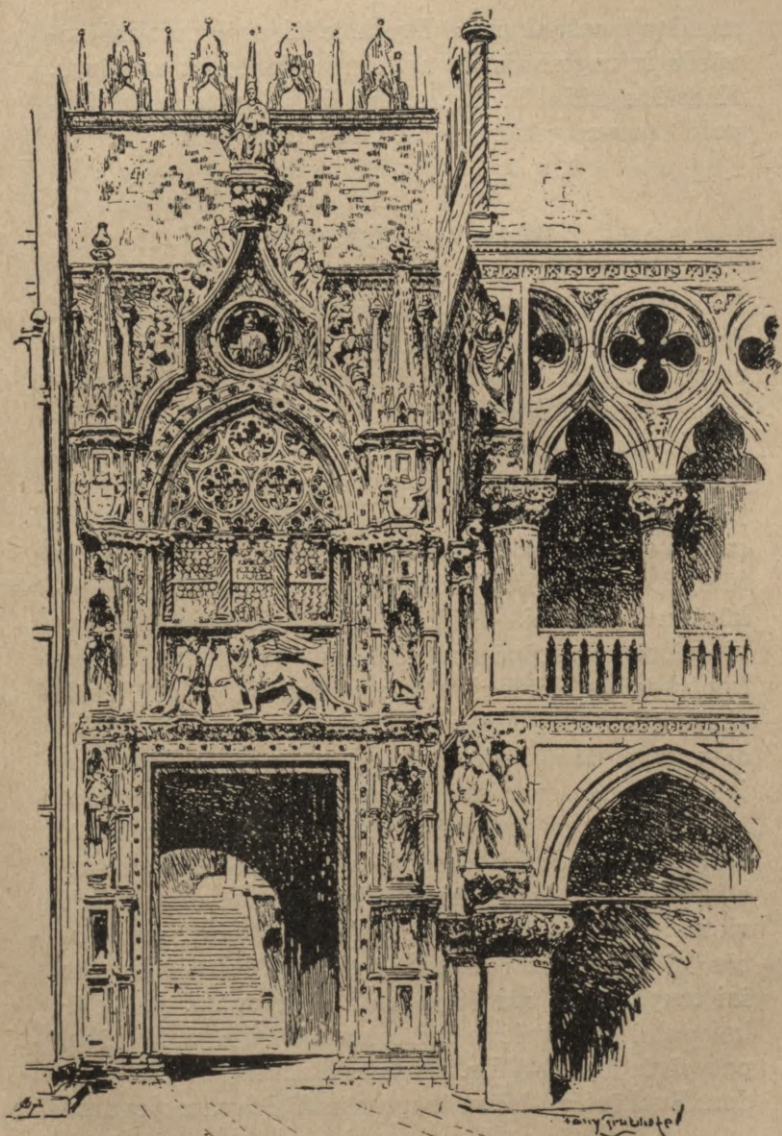

Sv. Marka bazilika (katēdrāle) Venecijā

Forli

pilsētiņu (56.000 iedz.). Netikvien kā Mussolini dzimtenē, bet visur viņa ģimēne redzama vairāk kā paša karaļa Emanuēla. Un netikvien kā valsts un pašvaldības vai sabiedriskās iestādēs, bet pat uz ielām, uz namiem uz mālētās bildes — Mussolini attēli, viena un tā paša diktatora veidā pa visu Itāliju. Otra tāda pat, t. i., tikpat populāra ir Marijas bilde.

Alessandro un Rozas Mussolinu pirmdzimtais dēls dzimis 1883. gadā 29. jūlijā un kaut kur ierakstīts Mussolini paša autobiografs: „Esmu dzimis svētdien, pulksten divos pēc pusdienas. Saule jau astoņas dienas iegājusi Lauvas zvaigžņu zemē.“ Revolūcionārs Alessandro savam pirmdzimtajam dēlam devis vārdu Benito, par godu Benito Juarecam — Meksikas revolūcionāram, kurš organizēja sacelšanos pret Meksikas ķeizaru Maksimiliānu. Benito tēvs bijis kalējs, bet māte skolotāja. No tēva mantojis dzelzs gribu, no mātes garīgo cilvēku. Dzīvojuši ļoti grūtos apstākļos un mazais Benito bijis jau no mazām dienām pavēlošs un vietējie iedzīvotāji stāsta, ka ne viens vien Predapio pilsonis vēl tagad staigā ar rētām, ko guvis, cīnoties ar mazo Benito bērnības gados. Vietējie iedzīvotāji stāsta daudz un dažādus nostāstus par tagadējo Itālijas diktatoru. Boloņjā vēl tagad ir „Via dei Mussolini“ (Mussolina iela). Šis vārds ir piederējis slavenai tirgotāju un fabrikantu ģimenei, kuri izgatavojuši smalku audeklu un pārdevuši to uz austrumiem. Vēl šur un tur uzglabājies šī audekla „muselina-

Ieeja Dodžu pili

muslina“ nosaukums. Dokumenti ar Mussolini uzvārdu ir uzglabājušies arī senās Venēcijas arhīvos. Kāds Mussolini XII. g. s. ir bijis „Capitano del Popolo“ (savas pilsētas un tautas kara vadonis).

BOLONJA (BOLOGNA)

ir liela tirgotāju un rūpnieku pilsēta ar 227.000 iedz. Ievērojama universitāte, starp kuŗas studentiem sastopu arī kādu Latvijas pavalstnieku un kādus pārdesmit krievu ēmigrantus. Te jāpiemin, ka visās Itālijas un citās Eiropas valstīs var sastapt daudz krievu ēmigrantu. Kad mūsu trupa uzstājās, tie pēc laikrakstiem un aģiņām sazinājās un nāca apsveikt un sastapt bēdu brāļus, kuŗiem nav ne savas tēvijas, ne pavalstniecības, un kas klist kā jūdi apkārt zemes lodei. Kad pēc beigta koncerta sēdam viesnīcas restorānā un iebaudam vakariņas, mūsu kontrbasists „Vologja“, pēc iebaudītā „Asti“ sāk „izrunāties“ pa „krieviski“, kāda galanti tērpusies dāma tam atbild skaidrā krievu valodā; ka varot jau tūdaļ pēc uzvešanās vien redzēt, ka tas esot Maskavas zirgu audzinātāja dēls. Izrādījās, ka viņa, kāda krievu admirāļa meita, kuŗa tagad Bolonjā uzstājas kā laba dziedātāja. Tādu kuriozu mums daudz vietās nāca priekšā un dažreiz nācās šīs „izrunāšanās“ dēļ nosarkt i citiem kollēgām. Jāpiemin, ka šai trupā, kuŗa sastāvēja no 27 personām, pa lielākai daļai bija krievu aristokratija un virsniecība, pat pāris ārstu — Dr. Viktors Babkins un Dr. Fjodors Butkēvičs. Mūsu trupa atradās savu uzdevumu

augstumā un tomēr šī trupa jau vairāk kā 10 gadus klist pa visu pasauli, uzņēmusies ceļojošu dziedoņu lomas. Viņu aģenti vācietis K. Irdmans, šveicietis J. Genn's un itālietis G. Sbissa palika bagāti un vadāja viņus no vienas pasaules malas uz otru. Es biju vienīgais latvietis starp viņiem.

Bolonja ir pats lielākais satiksmes centrs un šē ir liela kustība. Ja šē nebūtu vecās galērijas un šķībie torni, tad viņu varētu saukt pat par modernu pilsētu.

Starp Po un Apenīniem atrodas Parmas (ar 65.000 iedz.) un Madenas (ar 88.000 iedz.) pilsētas ar daudziem renesanses mākslas pieminekļiem. Bolonjas dienvidos, netāļ no Po upes, guļ Ferrara (14.000 iedz.) — vecās hercogu valsts kādreizējās galvas pilsētas īsts mākslas muzejs. Emilijai vēl vesela rinda paprāvu pilsētu — Teanca, Foali, Čizena un citas. Starp Farle un Adrijas jūru, purvainā apvidū, guļ Ravenna (74.000 iedz.). Kādreiz viņa ir bijusi visas Ziemeļ-Itālijas galvas pilsēta ar ievērojamu ostu. Tagad Ravennas osta jau sen aizsērējusi un jūra atkāpusies vairākus kilometrus no pilsētas uz austrumiem.

Ravennā dus lielais Dante, kuŗš miris 1321. gadā. Ģēte saka: „Varbūt klusie Ravennas meži dzirdējuši lielā ģenija nopūtas un pēdējās ardievas, kuŗš sacījis, ka cilvēka mūŗš ir teātris — kad aizkars krīt — spēle beidzās.“

Emilijas provincē sēj daudz kaņepju, rūpniecība šē maz attīstīta.

Nevaru pāiet gaŗām šādām ģadījumam, par kuŗu derētu pāinteresēties mūsu vēsturniekiem: Spe-

cijas apkārtņē starp Emilijas un Toskanas provincēm ir kāds miests, kuŗu sauc „Beverino“ un pāri upītei, otrā pusē, „Beverone“. Tā kā mums šai vietā bija jāuzkavējās mazas auto ķibeles dēļ, staigādams un gaidīdams es ievaicājos kādam no auto darbnīcas vadītājiem, kāpēc gan viņi šo apvidu nosauc par Beverino? Cik nojaudu, šai vietai un nosaukumam ir sava vēsturiska nozīme un gluži tāda pat, kā mums par Beverīnas dziedoni „Bard Beverino.“ Negribu būt Jānis Steiks, kas katrā ziņā apgalvotu, ka še agrāk valdījuši latvieši, bet vietējam itālietim, ar sirmām ūsām, varēja gan ticēt, ka viņa senči no Emilijas Specijas torņiem aizdzinuši venēciešus ar dziesmām un koklēm. Pēc vienas pudeles „asti“ iztukšošanas, sirmais Giovanni ar labi nostādītu balsi uzrāva veco itāliešu „Beverīnas dziedoni“, tā kā pat mācekļi svilpoja tam līdz. Par tālāku pētīšanu mūsu abu zināšanas bija par mazām, bet fakts ir tas, ko es še dzirdēju. Un vai tas kāds brīnums, ka mūsu trupa ir ievazājusi dažas krievu dziesmas Vācijā, tā kā dažs viņas pat pataisījis par istām vācu dziesmām. Atkal gadījums: Bavārijā, kādas viesnīcas apteksne agrā rītā dzied dziesmiņu, kuŗa man pazīstama, kā krievu dzejnieka Ņekrasova dziesma „Ukaži mpe“. Es klausos — bet jaunava dzied ne par Volgas krastiem, bet gan par Reinas krastiem, par mīlestību ar kādu franču kareivi. Iejautājos, kur viņa tādu dziesmu ņemusi, viņa atbild: tā mums pati modernākā vācu Reinas dziesma par franču kareivja un Reinas meitīņas mīlestību. I mūzika, i vārdi bija no kāda Villi Gertlina uzrakstīti. „Steņķa Rāzins“ (Volga, Vol-

Palermo kapi

ga) pat tālajā Kairo pazīstama, tikai tur dzied par Nilu un arābu jaunekļu varonību, kurai vispār stipri politisks raksturs. Tāpat Šveicē dzīvojot, sastapu daudz man pazīstamas meldijas — izrādās, ka mēs no viņiem esam daudz ņēmuši. Pat tāda dziesma, kā „Kas paši staigā driskās“ (Šveices tautas dziesma), „Ak tu priecīgā“ (Ziciliešu tautas dziesma), un tādu gadījumu bezgala daudz. Ir ko padomāt — kā tas nāk.

No Emilijas braucām pa skaistiem ceļiem uz Umbrijas provinci caur Arecco uz Centrāl-Apenīniem, kuri sniedzas no Metauras līdz Volturnas upei, kas ietek Gaetas līcī. Sākumā ir mērena augstuma, sevišķi skaistajā Umbrijas provincē. Gaŗā ieplaka, kurai cauri tek Tibras upe, sadala Centrāl-Apenīnus divās ķēdēs. Ieplakas rietumu daļā, netāl no Tibras upes, guļ Perudžijas pilsēta (77.000 iedz.), no kurās nākuši daudz slavenu itāļu mākslinieku. Tālāk uz dienvidaustrumiem, Centrāl-Apenīni mežonīgāki un kailāki. Viņi austrumu nogāzei tek cauri, dodamās uz Adriju, daudzas krācainas kalnu upes. Sevišķi mežonīgi ir, tā saucāmie, Sabillas kalni, kas bagāti kaļķu klintīm un drūmām aīzām, kas pirms daudz gadiem noderējušas par paslēptuvēm laupītāju bandām. Sākot no šīs kalnu grupas, Centrāl-Apenīni atkal novirzas uz dienvidiem, aizpildīdami visu pussalas vidus daļu un paliek vēl drausmīgāki un mežonīgāki. Arī te redz vietām lielākas ieplakas, kurās pirms gadu simteņiem bangojuši ezeru viļņi.

No rietumu ķēdes atzarojas Sabinu kalni, kuriem gaŗām idilliskā ielejā tek Tibras upe pagriez-

„Fiat“ ar kuru abraucām Itāliju

damās uz dienvidrietumiem un ieplūsdama auglīgajā Latijas līdzenumā. Tai vietā, kur Tibra atstāj kalnus ietecēdama Romas Kampanā, abas Centrāl-Apenīnu ķēdes atkal savienojas vienā, kas bagāta ļoti skaistiem skatiem, dziļām aizām un stāvēm galotnēm. Maigā daba vilināt vilina izkāpt no auto un brīdi pabūt šai dievišķā stūrītī. Upes, kas tek no šiem kalniem ir redzamas kā sudraba stīgas un ir bagātas ūdens kritumiem un kaskādām, no kuriem pats skaistākais atrodas pie Tivoli pilsētas. No šejienes kalnu spicēm gaišā, spožā saules gaismā varam saskatīt svēto Romu. Ak, svētā Roma, tavus svētumus pirmo reizi notālēm jaužu. Aiz Sabinu kalniem plešas Abruccu augstiene — viņas vidū atrodas tagad nosusinātais Fucino ezers. Augstienes austrumu malā paceļas Gran-Saso masīvs, kuŗa galotne, Monte Carno ir 2920 metru augsta un ir visaugstākā Apenīnos. Masīvam iepretim pie Adrijas jūras atrodas Peskaras pilsētiņa, ko apdziedāja d'Annuncio. Ledus laikmetā Abruccu augstieni ir klājuši lieli šļūdoņi. Pati augstiene par spīti visam bargajam klimatam ir diezgan biezi apdzīvota, jo te netrūkst arī auglīgu ieleju un kalnu strautu. Augstākās vietās vasarā ganās lieli aitu un kazu bari, kas rudeni dodas lejup ielejās. Abruccu augstieni apdzīvo viesmīlīga un laipna kalniešu cilts, kas ļoti nabadzīga un dzīvo ļoti primitīvos apstākļos. Trūkuma spiesti šie kalnieši agrāk parasti gājuši laupītāju gaitās (no šejienes arī cēlušies slavenie Itālijas bandīti). Itālijas valdība ir piespiedusi kalniešus izbeigt laupītāju gaitas un kalnus tagad netraucēti apmeklēt tūristi. Kalniem

pat iet cauri vairākas dzelzceļa līnijas un skaistas šosejas. Ja mūsu Rīgas šoferiem būtu jābrauc pa likumainām aizām — zig zagos, un pie tam ceļš jāgriež uz kreiso pusi — tas būtu kas šausmīgs.

Sabinu kalniem rietumos izplešas Latija jeb Romas Kampana, kuŗas augsni palīdzējuši izveidot tagad izdzisuši vulkāni. Latijas (Lacijs) piekraste atrodas Civitavekchija, kas vidus laikos bija Romas valsts osta. Latija ir bagāta pakalniem un lēzenām ielejām, tāpat kā Toskanas jūrmala, daudziem izdzisušiem krātēriem un vulkāniem, kuŗos vēl krājas un slēpjas prāvi ezeri. Romas dienvidaustrumos zeme paliek kalnaināka, kaut gan te nav nevienas galotnes, kas sasniegtu 1000 metru augstumu. Arī te redz daudzus izdzisušus vulkānus un vulkāniskus ezerus. (Daudzi no šiem vulkāniem vēl darbojušies antiskajā senatnē). Impozantākie atrodas Albāņu kalnos, kas bagāti dabas skaistumiem un jaukām vasarnīcu vietām. Viņas Romai aizpilda to pašu, ko mums Rīgai jūrmala. Pazīstamākā no šīm vasarnīcu pilsētiņām ir Froskāti. Viss šis apgabals ir bagāts vīna dārziem un trekniem tīrumiem, bet par tādu tas kļuvis tikai pēdējos gadu desmitos, vēl nesen atpakaļ viss apgabals vēl bija tikai neveselīga stepe, kuŗā netrūka ūdeņu un purvu. Starp šiem purviem un varenājiem Romas ūdens vadu drupām klīda gani ar saviem aitu bariem un bandīti uzglūnēdami ceļiniekiem un naktīs aizklīzdami līdz pat Romas priekšpilsētai. Bandītus savukārt gūstīja kārtībnieki. Tagad šī kriminālā romantika jau izbeigusies, ganu un bandītu vietā stājušies zemkopji un purvu vietā viļņo ku-

kurūzas druvas. Arī antīskajā senatnē Romas Kampana bijusi gandrīz visa kultivēta un bieži apdzīvota, tikai vēlāk, latifundijām plēsoties plašumā, uz sīkgruntniecības rēķina un lielgruntnieki atraduši par izdevīgāku pārvērst savu zemi ganībās. Kampana paliek tukša no ļaudīm un pamazām pārvēršas par purvāju. Itālijas valdība te netiekvien kā izskauda banditus, bet arī purvus, kas izplatīja malāriju. Agrākās stepes vietā tagad redz druvas. Starp viņām stiepjas daudz dzelzceļu un gludu šoseju, pa kuŗām joņo tūkstošiem automobiļu. Šai auglīgajā apgabalā atrodas Roma — svētā Roma, par kuŗu tiek tik daudz sapņots, lasīts un cerēts viņu redzēt.

ROMA

(759.000 iedz.)

Roma celta Tibras kreisajā krastā uz 7 pakalniem. Viņa ļoti bagāta senlaiku celtnu atliekām, pilīm un dievnamiem, kas liecina, ka Roma reiz bijusi Eiropas politiskā un vēlāk garīgā valdniece. Tibra Romas pirmlaikos bijusi jūras kuģiem pieejama līdz pašai pilsētai, bet samērā agri sākusi aizsērēt, kādēļ romieši dibina pie viņas grīvas ostu Ostiju, kas vēlāk savukārt aizsērē. Sākoties viduslaikiem, Roma ir zaudējusi tiešu satiksmi ar Tirrenes jūru. No Adrijas Romu šķir Abruccu kalni. Irstot Romas imperijai, Roma no pasaules valdnieces pārvēršas par izolētu provinces pilsētu. Auglīgie Latijas lauki pārvēršas purvos un neveselīgās stepēs un apkārtne paliek tukša no ļaudīm... Romu

no galigas bojā iešanas glābj vidus laikos viņas bīskapu palikšana par visas Rietum-Eiropas garīgo virsganu. Kā pāvesta rezidence Roma sagaida labākus laikus un Itālijas vienības atjaunošanos. Viņa tagad ir un paliek katoļticīgo Meka, uz kupieni ikgadus plūst daudz svētceļnieku (arī no Latgales). Viņa ir muzeju pilsēta, kurā glabājas viduslaiku un renesanses mākslas pieminekļi. Jau ar 18. g. s. uz Romu sāk plūst citi svētceļotāju pulki — ceļnieki, kas vēlas apbrīnot Romas agrākās varēnības atliekas un gleznotāji, kurus vilina lielie brīnumdarbi no renesanses laikiem. Romā nodibinas vai visu nāciju mākslinieku kolonijas un Eiropas valstu akadēmijas komandē uz Romu papildināties savu zemju skulptorus, architektus un gleznotājus. Roma paliek par Itālijas ķēniņvalstu piederumu un viņas galvas pilsētu tikai 1870. gadā modernā Roma, plesdamās plašumā, ir jau pārsniegusi antīkas lielpilsētas robežas, augdama galvenā kārtā ziemeļaustrumu un rietumu virzienā. Vecās Romas dienviddaļa palikusi modernizācijas neaizskārta un tai joprojām stāv kā stāvējušas seno brīnišķo celtnu atliekas ar Romas forumu „mūžīgās pilsētas“ pilsoņu regulāro sapulču vietu centrā. Savādi paliek visu apskatot un pārdomājot, skatoties uz šīm atliekām un lieciniekiem, kuri atgādina to varēnību. Un cik daudz gan nav lasīts un dzirdēts par Romu, pat Vagners savā Tanheizerī iepin Romu. Un tā vien liekas, ka pats būtu staigājis pa visām svētām vietām. Kā jau minēju es šai lielajā, svētajā Romā pirmo reizi un tiešām nevaru aptvert par tik daudz lasīto, par tik daudz dzirdēto

Romu. Pie tam vēl šovakar Ziemassvētku vakars un domas un ilgas pēc dzimtenes — pie savējiem, par visu pārdzīvoto. Zinu pie tam vēl, ka 1930. g. 8. janvārī man jābūt vēl Romā Itālijas prinča kāzu dienā. Tad mēģināšu par šo brīnišķo pilsētu vēl pastāstīt savus jaunus iespaidus.

Visiem, kas iebrauc pirmo reiz Romā, zināms kāds savāds iespaids, kad eji pirmo reiz uz Stazione. Termini ar negaidīto tramvāja troksni un ļaužu pulkiem pa via Cavour un tā klisti pa nenozīmīgām ielām, kuŗas nav ne tik spožas, ne tik gludas kā Berlīnē, Parīzes, Londonas vai Vīnes ielas, veikali netik spoži kā minētās rezidencēs un visa kustība liekas būt gausāka. Ziemassvētku vakars, bet te ir tik silts, ka gribot negribot jāņem mēteli uz roku, lai varētu straujāk iet. Nāk prātā Rīga un zaļās Ziemassvētku eglītes, bet šē tikai retu kādu sastapsi, kas nes mazu rotaļas eglīti, un netik košu un zaļu kā pie mums.

Iemirdzas Romas gaišās ugunis, eju, skatos vai neredzēšu kur iemirdzamies simbolisko Ziemassvētku eglīti. Paliek skumji, jo nekur neredzu šīs eglītes skaistumu un, ja kur varbūt šīs bērnu prieks mirdzētu, tad pie aizklātiem logiem, jo itālieši mil savus dzīvokļus aizklāt pilnīgi slēgiem. Tik skumjus Ziemassvētkus vēl nekad nebiju piedzīvojis, kā šai lielajā, svētajā Romā. Pulkstens jau 10—11, viss paliek kluss un man nekas cits neatliek kā iet mājās un likties uz ausi.

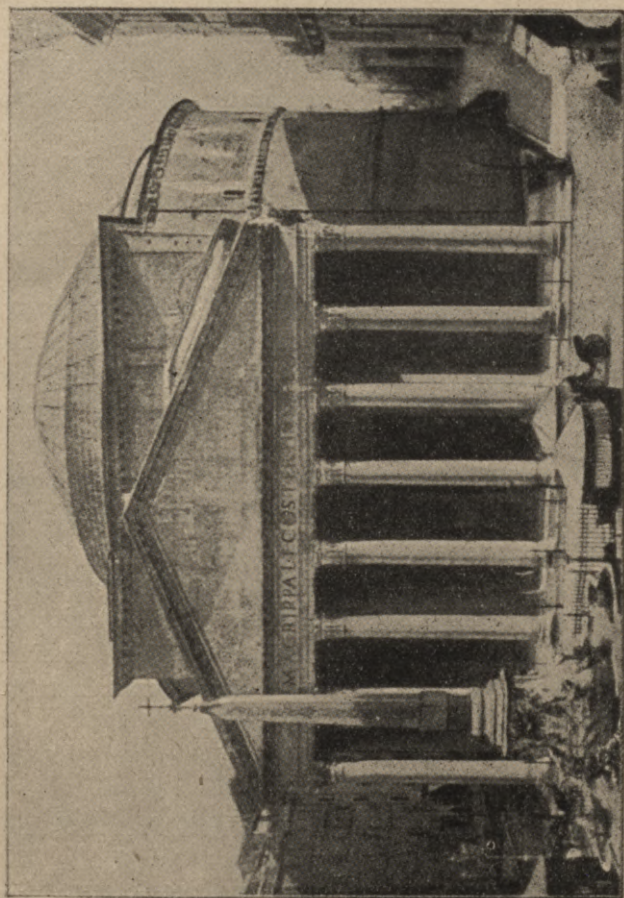
Aust jauks un saulains Ziemassvētku rīts par šo vareno seno laiku Romu. Es klistu atkal pa šīm vecām vēsturiskām ielām un gandrīz uz katra soļa

sastopu kaut ko vēsturisku. Eju garām „Avanzi del Tempio“ di Saturno“, tālāk „Amfiteatro Flavio o Colosseo“, tad „Arco di Tito“. Nonāku pie svētās Tibras upes krastiem, bet šī upe daudz niecīgāka par mūsu svēto Daugavu. Bet tilts! — ak, Dievs! man nāk prātā, kaut jel mēs varētu kaut cik līdzīgu šim Viktora Emanuēla II. tiltam uzcelt pār mūsu Daugavu. Tas būtu īsts Brīvības piemineklis. Arī šim tiltam, cik es zinu, ir kāda tēvu zemes piemiņas nozīme. Lieliskas statujas, katrā tilta galā 2 enģeļu tēli ar lauru krokiem — tiešām lepns piemineklis! Te mani pārsteidz kāda veca, sagrūvusi arena, kāds dziļš iedobums, visapkārt stāvas sienas un šai iedobumā gozējas šimtiem kaķu. Šie kaķi no turienes netiek ārā, bet turpat dzīvo un vairojas. Tā esot kāda māņticības atlieka no veciem laikiem, kad tur turēti plēsīgi zvēri.

VATIKĀNS

Esmu pāvesta valstībā. Savāda valsts iekārta. Jā, bet tas nu reiz tā ir. Esmu svētā Pētera baznīcā, patlaban dievkalpojums. Kaut gan baznīcēnu var skaitīt daudz, taču šai lielajā telpā tas ir tikai nieks. Te ir greznuma pārpilnība un bezgala daudz visādu mākslas vērtīgu priekšmetu. Marmors, zelts, gleznas, statujas — tas viss nav aprakstāms! Tālāk visa šī svētā tēva valstība sastāv no 11.000 istabām un greznām zālēm, i praktiskas lietas atradīsiet šai zemes Paradīzē. No turienes iznācu kā apstulbis un gribētos vaicāt, kas šī ir par

Romas panteons

valsti zemes virsū? un ja nu reiz tādai jābūt, vai viņa nevarētu pārcelties uz visu svētāko vietu, kur pats Kristus kādreiz dzimis, dzīvojis? Pēc pusdienas pastaigājās karaliskajā parkā. Kaut gan pirmie Ziemassvētki, bet parkā zied un zaļo puķes, palmas saviem zariem aizklāj saules starus un balseinos peld gulbji. Nabaga modes dāmas, kuŗas pēc Parīzes „pavēles“ bija savilkušās lepnus kažokus! Variet iedomāties, cik grūti viņām bija šais siltajos Ziemassvētkos!

Lielisku pieminekli ir uzcēlis Viktoram Emanuēlam II. arhitekts Sacconi. Piemineklis sākts būvēt jau 1888. gadā, bet vēl nav galīgi nobeigts. Viņa platums 135 metri un augstums 79 metri. Taisits tas no koši balta marmora ar apzeltītu bronzas statuju, kas viss kopā atstāj tiešām lielisku iespaidu.

Apmeklēju arī mūsu sūtni P. Sējas kgu Romā. Neskatoties uz to, ka pie viņa bija ārzemju viesi, viņš mani laipni uzņēma un pie glāzes vīna un mājas cepumiem ļautri patērējām. Interesanti atziņmēt, ka visās lielākās pilsētās, kur jūs arī nebrauktu, visur satiksiet krievu ēmigrantus, pa lielākai daļai tikai intelligentus, no vecākās aristokratijas. Te krieviem pat pašiem savs klubs.

BEZ SIEVIETĒM, BEZ VĪNA, BEZ TABAKAS

Tiešām vilinoši ir reiz atstāt visu lielo pasauli, baznīcu vēsturi, kā arī lielvalsts lielgabalu taisnību un apceļot ar vismazāko valsti pasaulē.

Patikami pāriet robežu, kas pēkšņi atdala to no visas lielās pasaules. Vai tiešām tā robeža? Pase jāuzrāda, bet muitas revīzijas tomēr nav. Abas Šveices gvardes visu laiku nodarbinātas ar robežas apsargāšanu, neielaižot romiešu ielas zēnus mazajā valstī. Tie arī zin, ka no šīs zemes robežas tie nedrīkst atkāpties ne 3 soļus. Palaidnīgie zēni tos traucē no visām pusēm. Mierīgākās vietās gvardi stāv savos posteņos un mācās vācu un franču grammatiku. Gvardi nevar aizsargāties, jo tos no otras puses atkal uzrauga romiešu policisti.

Ar laipnu smaidu un pāris laipniem vārdiem pārejām robežu. Šai suverenā valstī ir pat pasts, kur varam nodot telegrammas. Tikko pārkāpjām robežu, krit acīs liels bāli dzeltens karogs, ar uzrakstu „Cittā del Vaticano“, kas liek saprast, ka esam ienākuši suverenajā valstī. Vēstuļu kastes, kas apzīmētas ar krustiski pārliktām Pētera atslēgām un uzrakstu „Vatikāna pasts“ norāda, ka esam Vatikāna suverenā valstī. Iedzīvotāju skaits — 607 pilsoņi. Bet starp tiem nav nevienas sievietes, kā arī neviena bērna. Tā ir vienīgā valsts, kurā nav sieviešu. Arī no iestādēm te darbojas kā vienīgās — divi pasta kantori. Tie tirgojas ar markām, skatu kartēm un dažādām piemiņas lietiņām. Nav nevienas tabakas, vīna, ne pārtikas tirgotavas, pat ne kafeja te nav dabūjama. Tā ir tiešām vienīgā valsts bez tirdzniecības un veikaliem. Mūžīgs svētdienas noskaņojums, nekur visā pilsētā nav jūtams steidzīgais darba ritms. Pat Via della Cancellata iela ar savu spiestuvi ir tīri mierīga, bez kādas steigas, mierīgā garā izdod savu „Osserva-

tore Romano“ — nav jau citu konkurentu laikrakstu, kādēļ steigties. Pat lielākā pilsētas iela Via della Fondamenta ir tik klusa un mierīga kā mūsu Trokšņa iela. Pilsētiņas vidū ir pakalns. Uzkāpjam te un domājam, ka otrā pusē atradīsim vēl lielāku mieru un lauku klusumu, jo pakalns no vienas puses apaudzis ar nelielu mežiņu. Bet liels mūsu pārsteigums, kad dzirdam troksni un redzam vienā otrā vietā paceļāmie jaunās celtnes. — Vatikāna valsts veidojas. Viena gada laikā te jau vairs nebūs nekā no nesenā miera, te droši izpaudīsies valdošais pilsētas gars, jo dabas ainavas jau tagad tiek stipri ierobežotas un viņā pusē kalnam jau nav ne jausmas no tā svētdienas miera. Visur strādā, trokšņo, būvē un rada no jauna. Un, saprotams, ja viena valsts ir tikai puskvadrātkilometru liela, tad tai arī katrs metrs zemes lietderīgi jāizmanto. Augšā tiek izbūvēts jaunais dzelzceļš, starp kalnāju ierikots tunelis, kas savieno valstiņu ar ārpusauli. Tālāk lejā tiek celta piestāne, tuvumā paceļas viena no lielākām radiostacijām, jo pāvests grib lai visa pasaule dzirdētu viņa balsi. Tā tad drīzumā varam cerēt, ka Pēterdoma messe būs dzirdama visā pasaulē. Tikko esam izgājuši cauri klusajām ielām, pirmais iespaids zudis un redzam, ka te nemaz tāda svētdienas miera ikbrīdi nav. Redzam darbu un viņa radošās vērtības. Paplašināta tiek bibliotēka, kas ir jau tā visvērtīgākā visā pasaulē. Bibliotēka tiek iekārtota pēc Amerikas bibliotēku sistēmas. Arvien parādās jaunas vērtības — pāvests ir tapis atkal par Romas apbūvētāju.

Neviens mūs neaizkavē, lai gan faktiski ieeja

nepiederošiem te ir aizliegta. Man laimējās tikt līdz diviem iebraukušiem misionāriem, tādēļ arī paguvu izstaigāt bez briesmām un aizliegumiem visus Vatikāna dārzus.

Te atkal klusums un miers, jo apkārt dārzam paceļas augsti mūri, kas dārzu pilnīgi atdala no pasaules acīm un ausīm. Pa platajām alejām pusdienas atpūtā pabraukājas pāvests pats savā automobili. Visur klusums un miers, tikai no paaugstinājumiem vienā otrā vietā dzirdama darbīgā pasaule. Šajā mūru iežogotā vietā ir dvēseles pasaule un tiešām liekas, ka pareizi ir vārdi, ko kāds kādreiz teicis par Vatikāna valsts nodibināšanos —: Pāvests tur norobežojies ar Dievu.

ANKONA (ANCONA), PIE ADRIJAS JŪRAS

Šodien dodamies lielā ceļojumā, mums jānobrauc pa šo dienu un nakti kopā ap 400 kilometru, tas ir no Vidus jūras līdz Adrijas jūrai, kā saka, vienā paņēmienā. Brauciens skaists. Laižam cauri Itālijas provincei, ceļi diezgan labi un līdzīgi. Nemanot pienāk nakts, bet mums vēl krietni ko braukt līdz noteiktam mērķim. Braucam jau pa kalnainākām vietām, paceļamies augstāk un augstāk. Jūtam jau pavisam citu gaisu, aizās klusu kauc un joņo sniegputeņi. Mēs ceļamies arvien augstāk un augstāk. Te jau krietni bieza sniega kārtā un tādēļ mūsu auto krāc vien, un pavisam lēni kāpj uz debesīm. Sniega kārtā paliek vēl biežāka, kādēļ esam spiesti aplikt auto riteniem ķē-

des. Nakts ir tumša un nav joks braukt pa visādām klinšu spraugām un aizām. Mūsu šoferi jau sāk šaubīties, vai tik varēsīm tādu ceļu turpināt. Bet kur tu kalnos paliksies, — te jau nav nevienas mājas, ne ciema, nav arī nevienas dzīvas dvēseles, kam pajautāt kautko. Stāvoklis nav apskaužams. Ko darīt? Tomēr turpina ceļu, cerēdami kautko varbūt ceļā sastapt. Kādā klints spraugā redzam itkā mājiņu, apstājamies, pieklauvējam. Še dzīvo kāds šosejas uzraugs. Labprāt viņš mūs uzņemt, bet viņa būda ir tik maza, ka viņam ar savu sievu un 4 bērniem tiktikko pietiek telpu apgriezties šai klintī iecirstā skapī. Dažus kilometrus zemāk esot kāds ganu ciems, lai braucot līdz turienei. Ko darīt — braucam. Laipnais „skapja“ iemītnieks mums piekodina vēl lai sargāties no apkārt klistošiem „vilku“ bariem, un no vienas otras nejaušības arī starp kalnu iedzīvotājiem. Nobraucām „Aitu ciemā“. Jā, kā tad, te ir pat kāda viesnīca. Bet atkal mums nelaimējās, jo šo viesnīcu aizņēmuši jau kalnu mednieki, sportisti un dažas šaubīgas personas. Bet saimnieks rīkojas gluži vienkārši: tos, kas apmetušies „uz zaķa“, izmet laukā, lai guļ kūtī un mūs nokārto krogus telpās. Telpas aukstas, neapkurinātas, mēs guļam ar savu kollēgu kādā lielā „familijas“ gultā un virs mūsu gultas kā Damokla zobens karājas māla pods ar karstām akmeņoglēm. Ir pagājusi baiga nakts, un mēs ar nedaudz starpgadījumiem iebraucam Ankonā. Tālāk arī nebūtu varējuši aizbraukt, jo kādā no mūsu auto papildbākām bija ieliets benzīna vietā cits šķidrums.

Korsikas bandīts

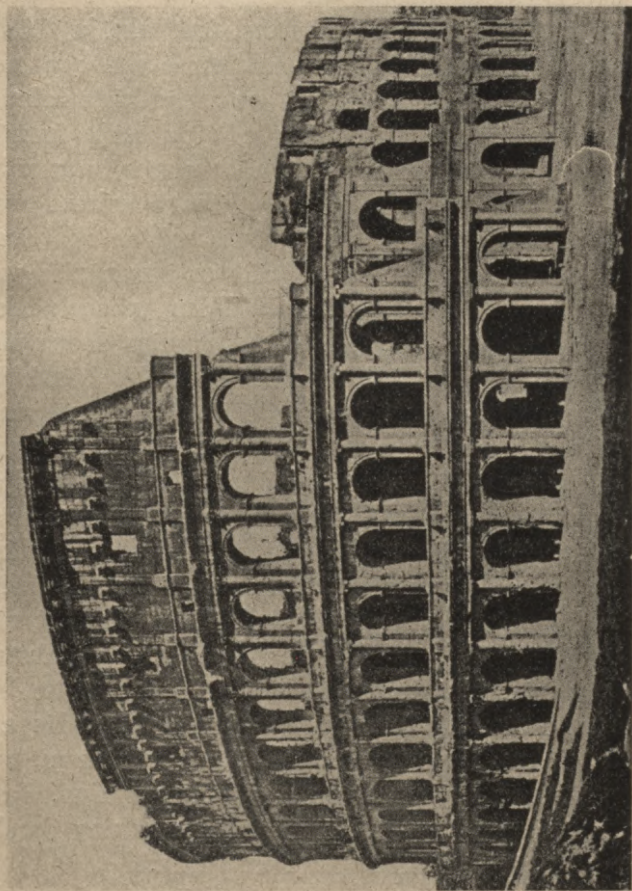
JAUNA GADA SAGAIÐĪSANA UZ ĀDRIJAS JŪRAS

Ankonā koncertējām dienā garnizonam un tū-
daļ pēc koncerta sēstamies kuģī un braucām pāri
Adrijas jūrai uz kādu salu Cara (Zara), tuvu pie
pašas Jugo-Slāvijas.

Ap pusnakti esam Carā — sākās jaunā gada sa-
gaiðīšana. Pulksteņa sitienu vietā skan 12 lielga-
balu šāvieni. Raķetes, mūzika, šampānietis un lai-
mes vēlējumi. Pēc mūsu koncerta balle, kurā ne-
trūka, kā saka, pat ne „putnu piena“. Jauna gada
ritā agri man bija izdevība kā žurnālistam doties
gaisa lidojumā — 8 dienas uz svēto zemi — Ēģipti.
Bet par to šē šoreiz nestāstīšu, lai nenovirzītos no
sava tiešā mērķa — Itālijas apraksta.

Vēl pāris vārdu par savādo salu — Zara. Te
kaut gan itāļu fiaga, bet liekas itkā te būtu pa-
šiem sava republika, sava valsts iekārta. Viss te
tāds savāds un, cik nojāudu, pat dzīve lēta un jau-
ka. Žēl tikai, ka vienu nakti tur pavadījām. Pā-
rāk maz lai ko vairāk pastāstītu.

Atpakaļ braucot devāmies atkal uz Romu. Tur
šodien svin Prinča kāzas ar Beļģijas princesi. Nu
par tām kāzām varu sacīt, ka tā kaut ko var at-
ļauties tikai divas karaļvalstis. Tas bija 8. un 9.
janvāri 1930. g. Nav mans nodoms aprakstīt vai
kritizēt šo Zālamana godību un šos lielos ļaužu pū-
ļus no visām provincēm un salām. Man kā Caķe-
jam bija jākāpj kādā palmā, lai redzētu princi un
princesi. Šais lielajās pasaku dzīrās arī man kā
Lācaram neko nedeļa iebaudīt un lai cik jauki arī

Kolosejs (Colosseum) jeb Flamiņu amfiteātris Romā

nebūtu un cik daudz nebūtu arī ko skatīties un klausīties, tomēr mana iekšējā „saucēja balss“ tiecās pēc kāda makarona vai vitamīna.

Es nogriezos uz Via Sistina, kur zināju tādu mazu restorānu „Flora“. Tur kādreiz dzīvojis neliķis Gogols un arī tagad vēl iemaldās kāds krievs. Pasūtu sev pusdienas, pašķirstu kādu itaļu žurnālu, paskatos bildītes. Itkā man uz pieres būtu rakstīts, kāds kungs mani uzrunā skaidrā krievu valodā. Iepazīstamies — viņš mani esot uz skatuves ievērojis pēc mana auguma. Sākām sarunāties par Romu, par krievu ēmigrāciju. Ejam pastaigāties pa „Piazza Borghese“. Vesela ļaužu jūra dodas pār Via Condotti un Spānijas laukumu. Kas būs bijis Romā un pastaigājies pa šīm ielām, tas katrā ziņā būs ievērojis „Trineta dei Monti“ krāšņos torņus un spāņu pakāpes, kas liekas itkā kāda dekorācija. Tā vien liekas, ka tas būtu jau kautkas agrāk redzēts. „Monte Pencio“ — viens no Romas septiņkalniem. Še līdz ar bērniem vizinājāmies ar ēzelišiem. Tad steidzamies atkal tālāk — mums vēl daudz jāredz. Garibalda pieminekļis ar uzrakstu: „Roma o morte“ (Roma jeb nāve). No šejienes dodamies pa šaurām ieliņām, pār kuŗām plandās atkal tradicionālā veļa. Lieli bari netīru bērnu, vecas sievas sēž uz kāpēm un kaut ko murmina. Varbūt runā kautko par mums. Bet mums nav daudz laika un mēs dodamies tālāk un tālāk.

Vakarā visa Roma iedegas gaišās ugunīs un it sevišķi šodien kā kāzu dienā tās sevišķi gaišas. Iejam kafejnīcā „Antico Kafe Greco“. Šai kafejnīcā sanāk mākslinieki, artisti, rakstnieki, — no visām

Pompējas forums

malu malām. Kas gan lai viņus visus pazīst — varbūt i kāds no mūsējiem bija.

Otrā dienā ejam ārā no Romas pa kādu ceļu, kur pats Kristus sastapies ar Pēteri. Šeit uz trotuāra marmorā iespiesta Kristus kāja. Tālāk maza baznīciņa.

Ejam atkal pa Romas ielām. Kas gan nezin teiku par vilku māti un diviem zīdaiņiem un teiku par Romas celšanos? Tā uz katra soļa, kur kāju sper, ir atkal kāda vēsturiska piemiņa, kaut kur jau esi lasījis par šo vietu. Tā klidām pa svēto Romu līdz vēlai naktij. Vēl nakti sapņoju par visiem šiem jaukajiem iespaidiem, par lielajām karāļu kāzām Svētajā Romā.

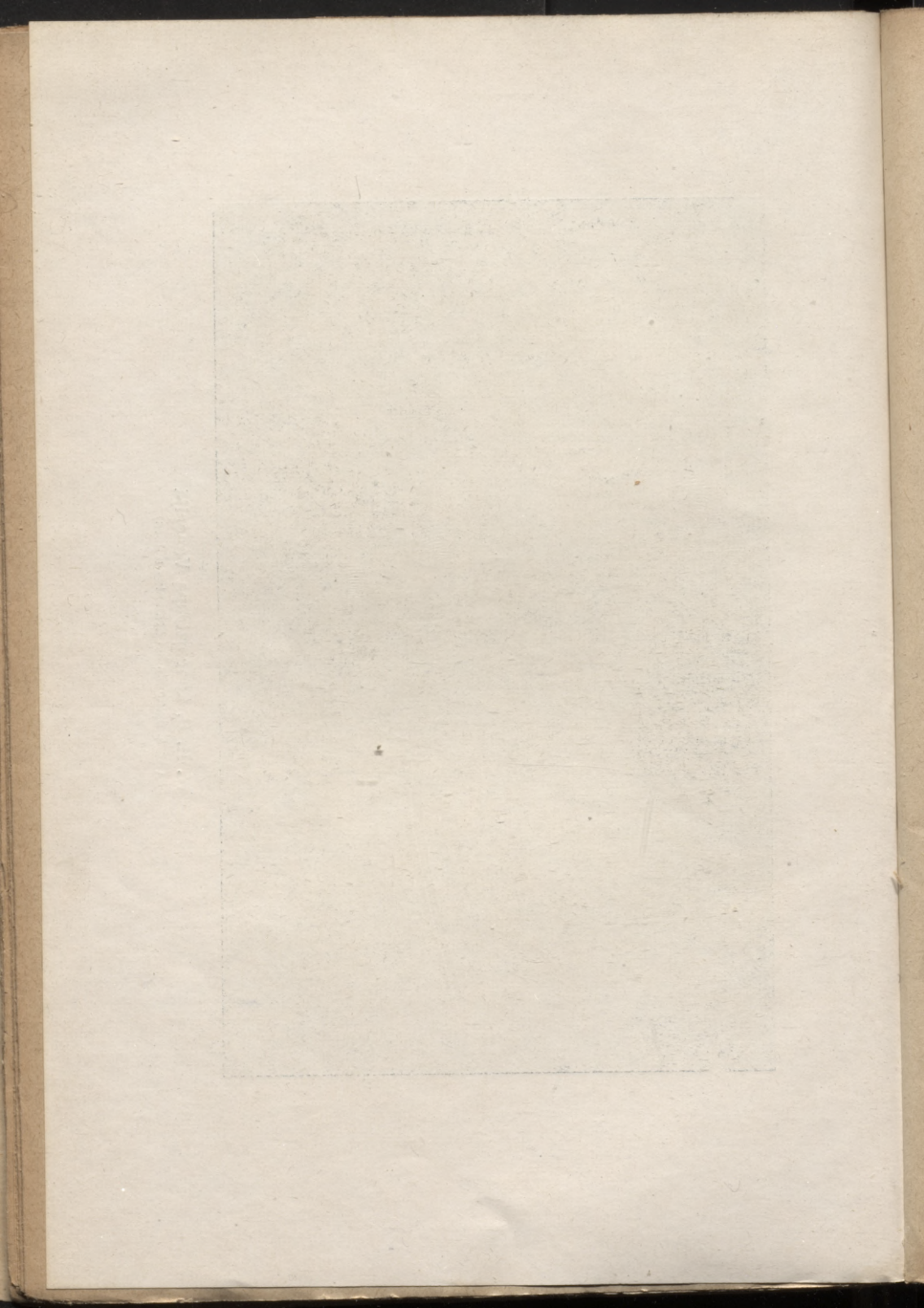
NEAPOLE (NAPOLI)

(852.000 iedz.)

Neapoles vecpilsēta ir šaurām netīrām ielām un atrodas zemā vietā pie paša līča krasta. Aiz viņas tālāku nost no jūras paceļas moderni kvartāli, bet austrumos plešas fabriku rajons. Visa Neapoles līča piekraste apdzīvota un nosēta mazām pilsētiņām. Šo pilsētiņu starpā atrodas antīkās senatnes lieciniece P o m p ē j a, kas tagad atrakta no pelnu nastas, kurai tai bija uzbēris Vezuvs pirms kādiem diviem gadu tūkstošiem. Viss te stāv vēl kā sendienās, tikai namiem nav jumtu, Nav šai „mirušo namu pilsētai“ arī iedzīvotāju, atskaitot ļaudis, kas mitinās no peļņas, ko viņiem atmet tūristi. Neapole ir netīrākā no visām Itālijas lielpil-

W. H. B. koncertrupa Venecijā
(Ar X apzīmēts šis grāmatas autors)

sētām, kaut gan daudzinātais mūžīgā sliņķa Laca-
ronu tips sāk jau izzust pa daļai zem fašistiskās
valdības sperto represiju iespaيدا.

Kā jau visā Itālijā, arī Neapolē veļa izžauta pa
namu logiem, pat diezgan glītos kvartālos. Itālie-
tis pa lielākai daļai veļu velē ar vāļīti pie upes.
Veļu nezilina kā pie mums, bet liek viņu siltajā
saulītē, lai tā balina — izzilina.

Tagad Neapole ir rosīga ostas pilsēta, kas pār-
valda vai visu Dienvid-Itālijas tirdzniecību. Caur
viņu dodas arī lielākā daļa itaļu emigrantu. Lie-
las summas atstāj arī tūristi, kas milzīgā skaitā
apmeklē šo pilsētu, kurā gan nav pirmklasīgu māks-
slas pieminekļu, bet toties ļoti skaista apkārtnē un
piedevām vēl Vezuvs, kas viens pats atviļina uz
Neapoli tūkstošiem ceļotāju. Kur nu vēl pasa-
kainā Kapri sala, kas izdaudzināta viņas skaisto da-
bas skatu un „Zilās salas“ dēļ. Šīs alas dibenu klāj
ūdens, kas izskatās tumši zils un pašā alā var ie-
kļūt tikai ar laivu pa zemu ieleju. Uz Kapri kād-
reiz atradusies arī ķeizara Tiberija krāšņā pils.

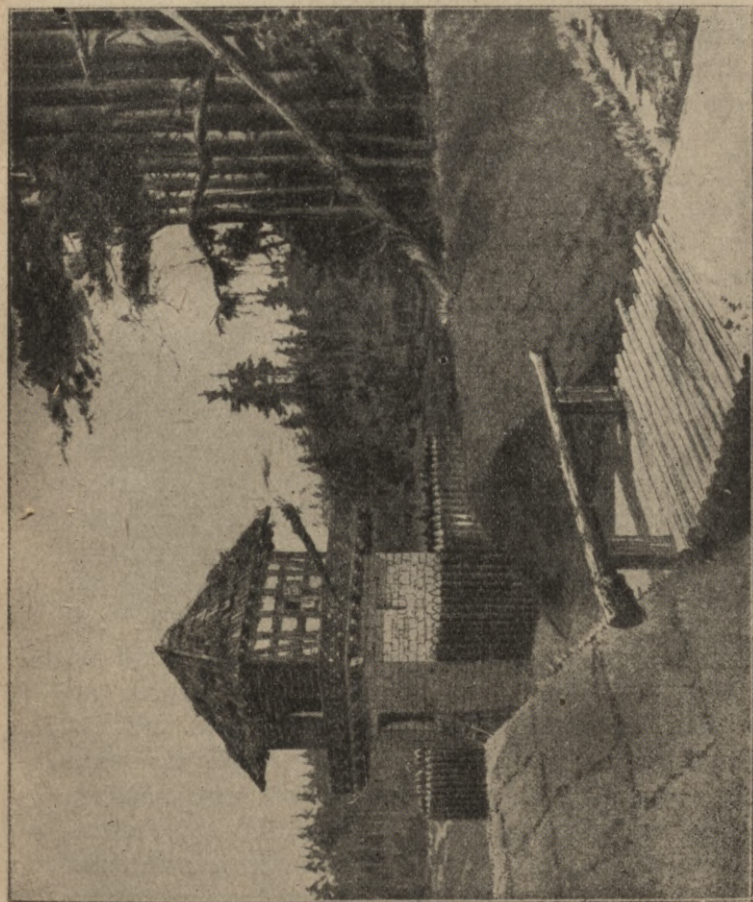
Vulkāna augstums ir 1200 metru. No viena
krātēra kāpj gaisā tvaika mākoņi ugunīgi mirdzē-
dami nakts melnumā. Uz Vezuvu var aizbraukt
arī pa dzelzceļu. Vulkāniskas dabas ir arī tuvējās
Isijas un Procidas salas un vēl dažas citas. Taču
ļautiņi nebaidas no visām šīm briesmām un dzīvo
šā briesmoņa tuvumā, kas vienā naktī spējīgs aprīt
visu apkārtni.

POSITĀNO

Pāris jūras jūdžu attālumā no Neapoles atrodas kāda pussagruvusi, aizmirsta pilsētiņa Positāno, kuŗa izskatās kā no „Tūkstsots un viena nakts“ pasakām. Zīmīgākais pie tam tas, ka šī pilsētiņa pati par sevi nekā nezin pastāstīt. Gandrīz pilnīgi vēlīgi ir šķirstīt vecās kronikas vai vēstures lapas, tikpat nekā noteikta par viņu nevar atrast.

Jau viņas nosaukums ir gandrīz mitoloģisks. Ceļas jautājums, no kā radies viņas vārds: no foinīķiešu Posidona vai grieķu Poseidona? Veco foinīķiešu kalnu nosaukumi — Garuls un Sironis itkā norāda, ka senāk te būtu dzīvojuši foinīķieši, jeb arī viņiem šī pilsētiņa piederējusi. Stāvās klintis, kas visapkārt ieslēdz pilsētu, šo jauko zemes laukumiņu, kas agrāk bija pieejams tikai no jūras, atdalījušās tagad pilnīgi par salu. Tā tad tomēr jānāk pie slēdziena, ka Positano likteni nav izlēmušas vis senās Itālijas apdzīvotājas, senās tautas — etruskieši vai romieši, bet gan Vidusjūras ceļojošās tautas. Feniķieši, grieķi, bicantieši, zaracinieši — visi te apstājušies, būvējuši, tirgojušies, laupījuši un slepkavojuši. Sava paša labuma dēļ viņi, tas ir, Positānas iedzīvotāji, nepalika par saliniekiem, bet paturēja sev vienmēr brīvību katrā laikā ar savām mazajām terasēm aizmukt, jo viņi pastāvīgi bija apdraudēti no dažādiem iebrucējiem.

Kāda teika stāsta, ka positāniešu sievas nākušas preti pīrātiem, atdevušās tiem un visādi centušās viņus aizkavēt, lai pa to laiku viņu vīri visus dārgumus paspētu noglabāt kalnos un paši paslēp-

Romiešu sargu tornis pie ģermāņu robežām (rekonstrukcija)

ties. Šādi jūras laupītāju iebrukumi un tāda aizstāvēšanās droši liecina par dažādu rasu sajaukumu Positānos iedzīvotājos. Liecību par to, ka pilsētu apdzīvojuši kādreiz saracinieši, dod mums pati pilsētiņas glezna ar saviem saraciniešu lēzeniem kupoliem un cilindriem. Vēl šodien piekrastes iedzīvotāju sejas pantos izpaužas zemītu tautas raksturīgie vilcieni. Turpretim Augš-Positānos iedzīvotāju tips līdzīgs vairāk Ziemeļ-Itālijas tautām. Vēlākos laikos, kā domājams, ir nākušas ieceļotāju grupas no dažādām tautām, jo apdzīvotas viskalinainākās, pat 1200 mtr. augstumā.

Ar Amalfas republikas nodibināšanos, t. i. ar 839. g. Positāno nāk zem viņas valdības. Tad arī vēsture sniedz pirmās ziņas par šo pilsētu.

Sākumā ne tik daudz tirdzniecisku interešu dēļ, kā aizsargāšanās nolūkā pret kopīgu ienaidnieku, bija spiesta apvienoties ar Amalfi, jo zaracinieši bija palikuši par visas piekrastes baidēkļiem. 915. gadā zaracinieši galīgi izlaupa Paestas pilsētu, bet šīnī gadījumā tas nenāk Positāno par sliktu, jo lielā daļa Paestas iedzīvotāju apmetās Positāno. Šis apstāklis norāda itkā bijušie Paestas iedzīvotāji arī būs galvenā kārtā tie, kas Positāno izkopusi un ievēduši arī tur kristiānismu. Taču vecās antiskās drupās varam atrast kādu vecu templi par godu Pozeidonam un arī kādā kapenē vēl uzglabājušies reljefi ar Bakchusa attēlu. Arī tālāk, kad vēsturē minēts noteiktāk Positāno vārds, tas ir amalfiešu nopelnis. 973. g. amalfiešiem ir savi kuģi un tie uztur tirdznieciskus sakarus ar Ēģipti, tiem ir pat savas kolonijas, kā: Konstantinopolē, Antiokijā un

citās vietās Vidus jūras piekrastē. Bez tam arī daudz atsevišķu tirdzniecības vietu un klosteru.

Amalfi aizsardzībā Positāno pamazām attīstas, tā kā 1090. g. tai tiek piešķirtas daudz privilēģijas gan tirdznieciskā, gan arī citā ziņā. Vecā kronika slavē tās paklausību. Uz Amalfis rīkojumu tur uzcelta bāka, kas ar speciālu ugunošanu ziņoja par laupītāju tuvošanos. Tā bāka stāv vēl līdz šai dienai. Viņu galvenā nodarbošanās bija tirdzniecība,

Korsikas ieleja

kaut gan tie nodarbojās arī ar svētceļotāju pārva-
dāšanu uz Jeruzālemi u. c.

Paškiršot tālāk vēstures lapas, redzam, ka Po-
sitānos īpatnība arvien attālinās no aizvēsturiskās
dzimtenes, jo sākām jau dzirdēt par dažādiem strī-
diem, vispirms par kādiem karogu strīdiem, tad
tālāk jau par nopietnākām sadursmēm, pat cīņām
ar amalfiešiem, kas vēlāk tomēr labvēlīgi beidzās.

Arī kultūras vēsturē tiek minēts Positānos

vārds, jo no viņas cēlies kāds liels matemātiķis, pazīstams jūras braucējs, ko pa daļai skaita arī par kompasa izgudrotāju Flavio Gioja.

Positānos un līdz ar to Amalfijas zvaigzne krita tai laikā, kad Vidusjūru savās rokās sagrāba Venecija, Piza un Dženova. Protams, tas nenotika dažos gados, bet pamazām gadu desmitos, pat var teikt dažos gadu simteņos. Visļaunāks bijis 17. gadu simtenis — tad seko viena nelaime otrai. Zemes trīces, negaisi, mēris, bads, pirātu uzbrukumi. Sevišķi pēc turku uzbrukuma tauta sāka stipri izmirt. No pilsētas 30 tūkstošiem iedzīvotāju palika pāris tūkstoši, no kuņiem bija 30 priesteru un kādi 33 medicīnas un tieslietu doktori. Tam visam sekoja vēl smagi nodokļu spaidi, kas noveda vēl atlikušos iedzīvotājus līdz asiņainām ciņām. Rodas arvien vairāk brīvības un darbu spēju ierobežojumi un apspiešana. Liekas, ka gadu simteņos krātiem spēkiem un bagātībām jāiznikst dažos gados.

Vēsturē nav minētas vārdos atsevišķas lielas personības, bet tomēr ir minēts, ka no Positāno cēlušās tomēr daudz enerģiskas un lielas ievērojamas personības.

Tā paša nelaimīgā 17. g. s. beigās Positāno salsas savas pēdējās bagātības, t. i. 1699. g., un atpērkās no saviem bargajiem lēnes kungiem Lucantonio Porzio un Don Giovanbattista Bonito par 12943 zelta dukātiem, pēc kam paliek par ķēniņvalsti.

Tagad sākas nedzirdētas pārmaiņas. Nedaudz gadu desmitos Positāno attīstas par vienu no stiprākiem Sicīlijas tirdzniecības centriem. 1730. g. tai ir jau 80 kuģi — galeras. Positāno, kas neilgi

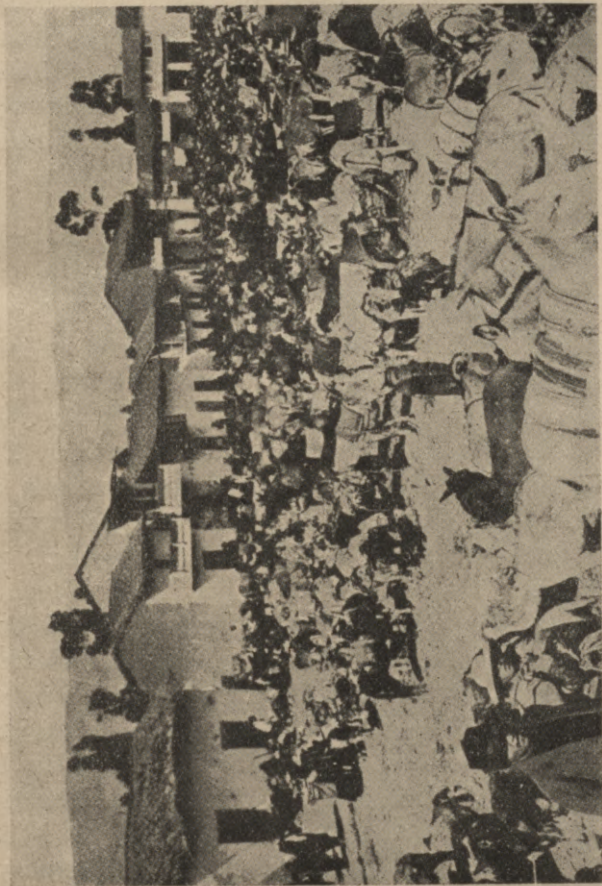

Salu paradize

atpakaļ bija dzīvojuši no Amalfis un Sorento žēlastības, tagad apgādā pilnīgi abas pilsētas ar visu vajadzīgo. Tā ir tirdznieciskos sakaros gandrīz ar visu pasauli. Positāno tiek saukta par Positano la Mentaguo d'ora. Šinī laikā tiek celtas skaistas un lielas mājas, ar plašām terasēm boroko stilā, tāpat arī skaistas baznīcas. Zaraciešu zīmogs, kas bija zemei ilgāku laiku uzspiests, vēl tagad atlicies redzams Chiesa nouva, kas savā siluetā līdzīga Kai-ras mošejai. Tāpat šinī stilā celtas arī dažas zemnieku mājas. Tauta ir jau aizmirsusi, ka kādreiz šis zīmogs ir sāpīgi dedzināts viņas miesā. Tirdzniecības ziedu laiki Positāno pastāv kādus 100 gadus, tad atkal nāk karī, sērgas, zemes trīces un visādas nelaimes, bet visbēdīgākais ir patiess dzīves spēku sabrukums viņu dzīves veidā. Nāk jauni tirdzniecības veidi un ceļi, iestājas stipra konkurence, kas vecos spēkus pilnīgi paralizē. Tauta sāk izceļot. Atlikušie sāk nodarboties ar aušanu, korāļu zveju un eļļas koku kultūru.

Beigu beigās ir atkal tas pats pārpalikums, kas 17. g. s. beigās — pāris simts cilvēku, bars priesteru un pustukša pilsēta. Atlikusi tikai ārīgā čaula — burvīgais dabas skaistums.

Sorento pussalas dienvidos sākas Solerno līcis, kuŗa piekrastē guļ Amalfi un turpat Salerno (57,000 iedz.), kuŗā dibināta vecākā Eiropas universitāte. Tālāk Bazilikātes province, diezgan nabadzīga un reti apdzīvota. Lielāko daļu teritorijas klāj ganības un lapu koku meži, gandrīz visa zeme pieder lielgruntniekiem, tādēļ arī no Bazilikātes ikgadus aizceļo uz ārzemēm liels skaits emigrantu.

Tigris province

Īpatnēja zeme ir Apulija. Viņas ziemeļu daļa, kas gandrīz visa aizņemta lidzenumiem (kā mūsu Zemgale), pārklāta stepēm, bet piekrasti aiņem upes. Šīs daļas galvas pilsēta skaitās Fadžia (72,000 iedz.). Pārējo Apulijas daļu aizpilda kalnu meži, kuņus klāj plāna, trūcīga augsnes kārtā. Šī daļa ļoti cieš no sausuma. Iedzīvotāji ļoti nabadzīgi, kā saka, — visa manta mugurā, bagātība vēderā. Viņi dzīvo lielos ciemos un vispārīgi atrodas uz ļoti zema kultūras līmeņa.

Bari pilsēta ar 127.000 iedz. ir mazliet dzīvāka, jo še ir milzīgas makronu fabrikas. No citām pilsētām atzīmējama Barieta, Molfeta un Brindēzi (apm. 30.000 iedz.). Pēdējā ir teicama osta, ar labu satiksmi ar Grieķiju, Ēģipti un citām zemēm. Šai pilsētā jau dzird arī grieķu un albāņu valodas. Vēl uz šī „zābaku papēža“ atrodas krietna pilsēta Tarenta (113,000 iedz.). Šī ir stipra kara osta ar dzīvū kustību. Gaŗ pašu Tarentas jūras līci nevisai labā braucienā pametām Kalabrijas provinci un braucām uz pašu zābaku purnu, uz Sicīlijas pusi.

Še izskatās gluži kā mūsu jūrmalā pie Dubultiem, katrā pusē ūdeņi, tikai te viss lielākos samēros. Gaiss un klimats še lielisks, te pat tā neput kā pārējā Itālijā, it sevišķi, kā Dolomitu kalnu grēdās. Braucām svilpodami un šofers priecājās, ka drīz iebraukšot jūrā, jo zeme zem kājām izbeigšoties. Še ļoti bieži apdzīvots, braucot pa gludajām šosejām un lielajiem ciemiem, liekas, ka brauc pa pilsētu. Tikai vistas maisās pa ceļu, un lai Dievs pasargā, ja kādu sabrauc — tūdaļ žandarms klāt un liek samaksāt „venti lire“ — 20 liras. Uz viena

Aitu bars

kv. klm. dzīvojot apm. 170 dvēseļu, mums nav ne 30 uz kv. klm. un visi klie dz, ka zemes par maz.

Nu esam pie paša jūras šauruma, kas radies jaunos laikos.

Redžija (65.000 iedz.), klusa, mierīga pilsēta un skaitās Kalabrijas provinces lielākā pilsēta. Tagad atrodamies uz paša zābaka „špices“. Visapkārt jūra — lieliski! Še paliek Jonijas, Tirenas un Vidus jūras. Nu esam izbraukuši cauri visai Italijai, kuŗa pēc gaisa līnijas skaitās 900 klm., bet mūsu rādītājs rāda, ka esam noskrējuši 4000 klm.

SICILIJA

Pirmā pilsēta Sicīlijā būs jums visiem pazīstama pēc nosaukuma Messina. Ai, Messinas apelsīni! Še var cilvēks no augļiem vien iztikt. Šo savādo salu šķir no Italijas, pēc zinātniskiem pētījumiem, 3500 mtr. dziļa Tirrenas jūra.

Messinā, šai apelsīnu birzā, ir ap 188.000 iedz. Dzīva kustība un pavisam cita pasaule. Sicīlijas sala ir 25.000 kv. klm. liela un iedzīvotāju skaits sniežas pāri 4 miljoniem. Sala apdzīvota 166 uz 1 kv. klm. Sicīlijas ģeografiskais stāvoklis pašas Vidus jūras centrā ir ļoti izdevīgs, tādēļ arī laikam jau kopš veciem laikiem tik daudzas valstis ir pēc viņas tikojušas. Un cik savādi! Messinas jūras šaurums, kam tikai 3 klm. — un te pavisam cita pasaule — i klimats, i ļaudis citi un tā vien liekas, ka tā pavisam sveša dienvidus zeme.

Trešo Sicīlijas daļu aizņem varens Etnas

Apelsīnu dārzs

vulkāns (ap 40 klm. caurmērā). Pats kalns ir 3274 metru augsts un viņa galotnes sedz smagas sniega nastas. Kalna nogāzes klāj vulkāniska augsme un tās ir ļoti bieži apdzīvotas, apaugušas vīnājiem un olivkoku plantācijām. Turpat pie Jonijas jūras piekrastes paceļas Katānijas pilsēta — Sicīlijas austrumdaļas centrs ar 263.000 iedz.

Ziemeļu piekrastē daudz auglīgu ieleju un senlaiku pilsētu drupu. Ziemeļu rietumos pie kāda jūras līča atrodas šīs salas lielākā un skaistākā pilsēta Palermo (419.000 iedz.). Šī pilsēta ar daudzām šī laika celtnēm un modernismu ir ļoti patīkama, daudz jau būtu par viņu ko stāstīt, bet iesim tālāk uz rietumu stūri, kur atrodas Trapani, Marsaļa, kuras uztur rosīgu satiksmi ar tuvējo Tunisu. Tālāk Kaltanizeta (60.000 iedz.), vēl kāda Džerdženta ar skaistām grieķu tempļa drupām. Modika — 56.000 iedz. Sirakūsa — 52.000 iedz. — kādreizējā hellēņu lielpilsēta. Caur viņu tagad risinās satiksme starp Itāliju un viņas kolonijām Ziemeļ-Afrikā.

Sicīlijas ziemeļos paceļas vulkāniskās Liparu salas, kuŗu augstākā galotne sniedzas gandrīz līdz 1000 metru. Divi vulkāni uz Vulkāno un Stromboli salām vēl ir aktīvi, sevišķi pēdējais. Liparu salas ir bieži apdzīvotas un klātas vīna dārziem. Senatnē un vidus laikos viņas bijušas bīstamu jūras laupītāju perēklis. Starp Sicīliju un Afriku atrodas arī vulkāniskās Pelazgu salas. Pārējās salas Sicīlijas dienvidos — Mampeduza, Lampione un arī Maltas grupa (viņas tagad pieder Anglijai) nav nekas cits, kā zemes tilta atliekas, kuŗš reiz vienojis Sicīliju ar Afriku. Tā tad, starp Sicīliju un

Palmu birze

Tunisu ir kādreiz eksistējis zemes tilts, jo pēc zinātnieku norādījumiem jūras šaurumi, kas šķir Pirenēju pussalu un Siciliju no Afrikas, ir radusies vai nu tai pašā minēto kalnu jukšanas laikmetā vai mazliet vēlāk.

Attālums no Sicilijas līdz Afrikai ir tikai 140 klm. un, kā jau minēju, tur viss jau dveš pēc Afrikas.

Sicilija tomēr ir Italijai dārgs kumoss, kas atrodas starp abiem Vidusjūras baseiniem un ir svarīgs ceļš uz Atlantiju un uz tuvajiem un tālajiem Austrumiem, uz Melno jūru un Indijas okeanu.

Žēl šķirties no šīs skaistās zemes un šiem lieliskajiem, saldajiem apelsīniem. Varbūt kādreiz vēl tiksimies?

SICILIJA

Jau otro reizi man ir tā laime būt Sicilijā. Es saku laime, jo tur tiešām ir tik bezgala daudz jauka, apbrīnojama, kaut gan Sicilija nav viena no tām zemēm, kura katram ceļotājam jāredz. Sicilija ir, kā jau minēju, Vidus jūras sala. Taču ne tāda sala kā citas, bet tāda, kādas otras vairs pasaulē nav. Tā ir bezgalīgu apelsīnu, granātu, citronu, un olīvu birstalu zeme, un tagad pavasarī vienos ziedos, bezgalīgā smaršu mākonī. Tā ir arī bagāta, auglīga zeme — saukta Italijas labības klēts. Un beidzot, tā ir apbrīnojams celtniecības muzejs, no vienas malas līdz otrai. Sicilija, kā zinām no vēstures, ir piederējusi vairākām tautām pēc kārtas un daudz valstis ir kārojušas viņu iegūt

savā īpašumā. Bet par laimi Sicīlija arvien ir pierējusī kādai kultūrēlai tautai, kas katra no sevis atstājusi kādu mākslas pieminekli, nesabojājama arī iepriekš atstātos. Te arī izpaužas viņas īpatnība, jo nekur pasaulē nav otras tādas vietas, kur celtniecībā redzami tik daudz dažādi stili un kas tomēr viens otru neiznīcina, bet tikai papildina. Bizantiešu ornāmenti papildina gotiskās frīzas, normandiešu velves, doriešu kolonnas un grieķu tempļi liek apstāties un sevi apbrīnot. Interesanti atzīmēt, ka grieķu teātri ir celti izcilus krāšņās vietās, kas apmierina katra cilvēka estētisko izjūtu, turpretim tempļi celti tur, kur viņi paši, kā tādi, varētu atstāt visgrandiozāko iespaidu. Man gribētos atzīmēt milzīgo Jupitera temli, kas, cik zinu, celts V. g. s. Jūs variet iedomāties, cik viņš grandiozs: — trīsdesmit astoņas kolonnas, katra seši ar pusmetru apkārtmērā? Un vēl daudzi citi — kā: Junonas, Herkulesa, Merkura u. c. tempļi. Arī kristīgo laikos te uzceltas ievērojamas baznīcas. Varu atzīmēt, ka Monrealas katēdrāle ir īsts pasaules brīnums.

Par Sicīliju mēdz teikt, ka tā ir laupītāju zeme. Bet, nūdien, pa visu to laiku, kamēr tur biju, neredzēju neviena laupītāja. Pēdējās dienās iejautājos kādam sicīlietim, kur tad ir tie pasaules slavenie laupītāji, kur viņi mitinas, un kāpēc pa visām šīm dienām tādā laupītāju zemē neesmu dzirdējis nevienas laupīšanas? — Sicīlietis laimīgi smejas. Nu jau viņu vairs neesot, gadus sešus, septiņus. Esot visi aizvākušies, jo tagadējais Palermas komendants tos pārāk enerģiski sācis vajāt. Protams, visi sicīlieši

viņam par to esot stipri pateicīgi. Dodoties uz ma-
zo Monrealas pilsētiņu, Palermas kalnu nogāzē, vi-
sos Monrealas ceļa likumos stāv kareivji — sargi.
Brīnos un jautāju savam pavadonim. — Tie esot ceļa
sargi, jo pilsētiņas apkārtnē mitinājušies pēdējie
laupītāji, tagad gan vairs laupītāju neesot, tomēr,
pa vecam paradumam, ceļu apsargājot.

Nonākam īpatnējā kalnu pilsētiņā — Monrealā.
Ielas pavisam šauras, bruģētas asiem akmeņiem. Pā-
ri pilsētiņai paceļas augsts kalns, kuŗa galotnē sen-
laiku pils Kastolačo drupas. Šī pils ir bijusi pēdē-
jais laupītāju mitekļis. Ceļš uz viņu ir gandrīz ne-
pieejams, taču mans pavadonis ir ļoti dūšīgs un mēs
uzsākam grūto ceļu, jo es katrā ziņā gribu pili re-
dzēt. Tās ir grandiozas drupas, zem kājām zeme
dun, jo visa apakšzeme pilna slepenu eju un tukšu
telpu.

Neaprakstāms ir skats, kāds atveras acīm ska-
toties no kalna galotnes. Visa piekalne visdažādā-
kās krāsās — gan tumšzaļu lapu mežu aplāta, gan
vietām gluži kaila un saules izkrāsota. Un lejāk
aiz visa tā — jūra, spoža, varena.

Sicīlijas dienvidus piekrastē ir Džirdženti tem-
pļu drupas. Trīs tempļu silueti paceļas pret dzidri
zilajām dienvidus debesīm, bet daba viņu apkārtnē
ir pilnīgi bez dzīvības. Vai tiešām dienvidu karstā
saule šo vietu tā izdedzinājusi jeb vai dievi no sa-
viem tempļiem aiziedami paņēmuši līdz visu dabas
krāšņumu?

Nē, laikam gan nē, bet lieta tāda, ka zeme šai
salas pusē visa piesātināta ar sēru, un sakarā ar to,
ir pilnīgi neauglīga, akmeņaina un pelēka. Te atro-

Palmu aleja

das bezgala daudz sēra raktuvju un sēra cepļu. Vīsa zeme liekas itkā slima, — istā elle zemes virsū. Nāk prātā, vai tik Dante arī nebūs redzējis šo elli un ņēmis ierosmi šai dievišķai komēdijai. Ja jau pielaižam, ka velns grēcniekus vāra sēra katlos un dzīvo zem zemes, tad kur gan citur lai viņš dzīvotu, ja ne Sicīlijā?

Tālāk mans nodoms pie tās pašas izdevības apskatīt tuvākās saliņas. Sēžamies kuģī un braucam uz Lipari salu. Tā ir savādi skaista ar savām krāsainām klintīm. Mans pavadonis stāsta, ka te esot daudz dziedniecības avotu, bijušas uzceltas pat attiecīgas dziedniecības iestādes, bet bīskaps tās pavēlējis nojaukt, lai pasargātu zemi no nevēlāmiem ārzemnieku apmeklējumiem. Pašos Liparu salas ziemeļos paceļas augsts, gandrīz viss sniega pārklāts kalns. Jāatzīmē, ka šis kalns ir vienīgā „bimšteina“ ražošanas vieta.

Kāpjām laivā un braucām uz mazo saliņu „Solino“, jo te ražo isto Malvazio vīnu. Mans pavadonis atkal stāsta, ka tas esot bezgala garšīgs, taču, jāatzīstas, man gan viņš ņemaz negaršoja — īsta elles dzira — dzeltens, lipīgs ar nejauku sēra piegaršu.

Atgriežamies, un es sēstos vilcienā, lai dotos apskatīt milzīgo Etnu arī tuvumā, kas paceļas kā vispēcīgs valdnieks pret debesīm, mūžīgi kūpēdams un reizēm pa gažu simtiem kļūdams mežonīgs un iznīcinādams visu apkārtni.

Nobraucu Katanjā, tur atkal sameklēju pavadoņi un dodamies ceļā, pirms vēl apgādadamies siltiem cimdiem, zeķēm un segām.

Kalnū celi

Pati ceļošana tagad apgrūtināta, jo vienīgais pielietojamais satiksmes līdzeklis — mūļi. Tādēļ arī paiet labs laiks, kamēr uzkāpjam līdz savam mērķim. Elpošana ir stipri apgrūtināta, jo no zemes plaisām daudz vietās mutūjo sēra tvaiki. Vēl nedaudz soļu un pie kājām atveras milzīgs, 1500 metru plats bezdibens, no kura ceļās smagi dūmi. Apskatos apkārt un palieku itkā mēms no savādas ainas — cietzemes vairs neredz un es stāvu pilnīgi mākoņos, aiz mākoņiem jūra. Sākumā nesaprotu, vai esmu noreibis no sēra, bet pamazām mākoņi ceļas augstāk un mēs atrodāmies itkā milzīga, balta kratera dibenā, bet virs mums augstu, augstu dzidri zilas debesis.

Savāda un baiga ir sajūta atstājot šo drausmīgo nāves apņemto un tomēr postīt spējīgo valstību.

Labi, ka zem kājām atkal īsta zeme un apkārt vīna dārzi un apelsīnu meži. Nav vairs jūtama nepaīkamā sēra smaka — apelsīnu mežu reibinošais aromāts to izgaisina un tas ir daudz patīkamāks.

Pienācis ir brīdis, kad kuģis atstāj salu ar visiem viņas tempļiem un brīnumiem un man jādodas prom no viņas. Vēlreiz pametu skatu atpakaļ un ar skumjām domāju, kādēļ gan mūsu laiku cilvēkiem nav tās dvēseles un tā skata, kā viņiem, seniem cilvēkiem, kādēļ mūsu laiku cilvēku dzīslās nerit tādas asinis un tieksmes: visu par daiļumu?!

SARDINIJA

Salas platība ir 24.000 klm, austrumu daļā reti apdzīvota, diezgan necīgām ostām un gandrīz bez

Dolomiti

kādiem satiksmes ceļiem. Augstākā salas kalnu galotne Džennardženta paceļas gandrīz 1800 metru. Rietuma daļa klāta purviem un šos neaugligajos, zemajos purvājos pļosas malārija. Tepat ir arī Sardinijas galvas pilsēta Kaljari (70.000 iedz.). Arī Sardinijā vietām sastopamas vulkāniskas augsnes, sevišķi pie Sasari. Visumā Sardinija tomēr nekādi nevar ar Siciliju mēroties. Kaut gan viņa tikpat liela kā Sicilija, viņā ir tikai 900.000 iedz. Lauksaimniecībā dominē ait- un kazkopība. Atrodama rūda un šādas citasniecīgas vērtības. Visa šī sala atgādina kautko aizvēsturisku, pat nevar pateikt, kas īsti ir viņas iedzīvotāji: — itaļi vai seno sardu pēcnācēji. Tas spriežams pēc dažiem tērpiem un citiem pierādījumiem.

Asins atriebība (vendeta) te vēl lielā cieņā tāpat kā Korsikā. Tikpat stīpra ir arī iekšējās vienības izjūta. Šai salā man sevišķi nepatika, jo te mēs tālu paliekam aiz vispārējās kultūras un arī dabā nav sevišķi jauka.

ELBAS SALA

Elbas sala ir mazs granīta masīvs, ierobežots vairākiem ločiem un paceļas pāri par 1000 metriem, Austrum daļā rok dzelzs rūdu, kuŗu pa lielākai daļai apstrādā tepat uz vietas, pa daļai eksportē arī uz cietzemi. Salas galvenā pilsēta ir Porto — Ferrajo. Klintis kailas un maz apdzīvotas, jo patiešām te nav cilvēkam kur pienācīgi apmesties. Pazīstamākā no viņām ir 600 metrus augstā Monte

Liparu salas

Kristo sala. Iedzīvotāji uz zemas kultūras pakāpes, fanātiķi, un stāsta neticāmas lietas par šo salu, arī par Napoleonu. Man pat liekas, ka šie cilvēki iztiek no pļāpāšanas, māņiem un zila gaisa. No Elbas salas var labi saredzēt mazo Piambīna pilsētu uz lielās Itālijas teritorijas. Tiešām drūmi paliek uz šīs salas, bet par laimi mēs te ilgi nepalikām, jo mūsu ceļš ved atpakaļ uz skaisto, neapprakstāmo Rivjeru.

DODEKANNESA

Par Dodekannesu (Divpadsmit salām) dēvē salas Mazāzijas rietumu piekrastē, kuŗas kopš 1912. g. atrodas itāļu varā. Šo salu kopējā platība 2500 kv. klm. un viņas apdzīvo ap 100.0000 cilvēku, pa lielākai daļai grieķi (itāļu ir tikai 5000). Pati lielākā ir Rodas sala 1400 kv. klm. un 42.000 iedz. Rodas salas galvenai pilsētai ir līdzīgs nosaukums. (Antīkajā senatnē tā bija lielpilsēta un spēlēja lielu lomu Vidusjūras austrumu baseina tirdzniecībā). Dodekannesa eksportē augļus, vīnājus un sūcekļus. Itālijas saimniecībā šīm salām ir maza nozīme, bet viņai tās no svara kā atbalsta punkts tuvajos austrumos.

(Noraksts no „Zeme un tautas“).

RIVIERA DI PONENTE

Kaut gan Nica (184.000 iedz.) nepieder pie manā apraksta, tomēr nevaru pāriet garām šim cen-

tram, kur no visām pasaules malām plūst bagātnieki, lai baudītu mūžīgo sauli un vasarīgos priekus. Nīcai arī tādēļ nevaru paiet garām, ka te ir Garibaldi dzimtene. Tā vien liekas, ka atrastos Itālijā, pat dialektam te itāļu pieskaņa, kaut gan nīcieši runā skaidru franču valodu. Ja man būtu iespēja, es gan no šīs pilsētas prom, laikam, nebrauktu — šī mūžīgā saule! Klausāties, ko rāda caurmēra tabele: oktobrī Celsijs rāda 17,2 grādus, novembrī — 12,7, decembrī — 9,4, janvārī — 8,3, februārī — 9,1, martā — 11,2 un aprīlī jau 14,2. Kam nu vēl mīļais Dieviņš svētījis bagātību, tie arī te gozējas, un kad vasariņa paliek pār siltu, aizbrauc atkal citur. Šai Dieva zemītē dziedējas no visādiem katāriem, kā arī aknu, nervu un reimatisma likstām ar labiem panākumiem. Bet galvenām kārtām, kā jau minēju, dzīvo bagātnieki un bauda jauko, mīļo vasariņu cauru gadu.

MONAKO

Šais pašas Rīvjeras piekrastē starp Nicu un Mentonu atrodas gandrīz mikroskopiska valstiņa, kuŗas platība 1,5 kv. klm., tikko pārsniedz prāvas latvju vecsaimnieka mājas platību. Tā ir Monako prinča valsts. Visa šī teritorija apbūvēta namiem un patiesībā pastāv no vienas pilsētas, kuŗas centrs un eksistences avots ir visiem pazīstamā Monte Karlo, pasaulslavenā hazarda spēļu vieta, kuŗā daži tiešām ir vinnējuši miljonus, bet ļoti daudzi arī palikuši bez graša (pašnāvniekiem - spēļu upuriem te ierīkota pat speciāla kapsēta).

Kaut gan neesmu nekāds karšu spēlmanis, tomēr man nekas nebūtu pretim, ja tādi ienākumi nāktu mūsu valstij par labu, ja arī mūsu jūrmalā atvērtu spēļu elli. Tad varbūt kāds bagātnieks uzceltu arī tiltu pār Lielupi un viena otra nepieciešamība tiktu realizēta, bez kuņām mēs ārzemniekus tā kā tā nepievilksim.

Vēl mazā Mentonas pilsētiņa, kuņā ar vienu kāju stāvi Francijā, ar otru Itālijā.

PARADIZE ZEMES VIRSŪ

Korāns saka, ka ceļš uz paradīzi ir pilns grūtumu, šaurs un apslēpts. Tiesām, šie vārdi ienāk prātā, kad krācošais un kūpošais Rivjeras eksprešvilciens nonāk pie Vidus jūras krasta un nu jāizšķiras, vai nu uz vienu — Itālijas, vai uz otru — Francijas Rivjeru, jo no šejienes iet divi ceļi uz paradīzi, vai nu caur Marseļu vai Dženovu.

Kā tūkstots dārgakmeņiem izrotāta mirdz Rivjera — šaurā zemes strēmele starp Alpiem un Vidus jūru. Katrs zemes laukumīņš izmantots un katra vietniņa aicina baudīt dabu, sauli. Braucam pa Itālijas Riviera di Ponente cauri Dženovai uz Rieviera de Levante, tālāk no Marseļas uz Kanni, no Kannes uz Nicu un Monte Karlo, Mentonu, visu laiku cauri mūžīgam pavasarim, gaļām, brīnišķām, balti vizošām vasarnīcām, milzīgām viesnīcām, ziedošiem dārzeņiem, tumšiem piniņu mežiem un gaišiem, saules apmirdzētiem spēļu laukumiem. Vietām stāvas, robotas klīntis paceļas tieši no jūras, bet vietām jūra ir tik skaidra un malā vismalkākās, baltākās smiltis,

Palmas

krāsainas peldu mājiņas un saulē iedeguši cilvēki. Viss tas tik viegls, gaišs, liekas, ka šiem cilvēkiem nav nekādu rūpju par ikdienu. Visi nami, dārzi, koki, cilvēki ir itkā ietīti apburošā skaistumā, kāda citur nav.

Visa piekraste no Marseļas līdz pat Dženovai un vēl tālāk līdz Rapallo nes nosaukumu „Rivjera“. Taču atsevišķas daļas šai vienā pašā Rivjerā ir dažāda rakstura. Rītos, kur sākas Itālijas Rivjera no Dženovas līdz Monako un Nicai, bieži piekrastē sastopami diezgan augsti klinšu krasti un grumbuļaini pakalni. Krasts izrobots un vietām jūra iestiepjas gabaliņu zemē. No vēja aizsargātās vietās skaists, gluds krasts ar baltām, skaidrām smiltīm. Vakaros, no Nicas līdz Tuloņai stiepjas apaugušas zemes joslas, jo šeit zeme paliek arvien lidzenāka un zemāka, bet arī šeit jūrmala ir skaista. Rivjeras vakara daļa skaitās piemērotāka saules meklētājiem, toties rīta daļa ir bagātāka un grandiozāka. Piekrasti grezno daudz mākslas vērtīgas celtnes. Trīskārtīgi, viena aiz otras, stiepjas krasta ielas, kuŗas ved arvien uz jaunām, jaukām vietām.

Kas attiecas uz sabiedrisko dzīvi, tad ir ļoti maza starpība starp vienu vai otru Rivjeras daļu. Protams, lielajās pilsētās, kā Nicā un Monte Karlo, dzīve ir mazliet ikdienišķīgāka nekā tajās vietās, kur galvenais ir sports, dabas baudīšana. Kannes pilsēta jau gadu desmitiem ir anġļu un amerikāņu atpūtas un izklaidēšanās vieta, jo tur tiek piekopti visdažādākie (augstākās sabiedrības) sporti, kā: airēšana, tennis, polo un golfa spēles, autosacīkstes. Gadu no gada te tiek izcīnīti dažādi pasaules mei-

staru nosaukumi, tā kā parasti te salasās viss sporta pasaules krējums. Juan-les-Pins, starp Kanni un Cap-d' Antibes ir vāciešu un ziemeļeiropiešu iemiļotākā vieta, jo tie no savas aukstās dzimtenes izbēguši, te atrod īsto siltāko saulīti, mieru un jauku izpeldēšanos. Izbēguši no sniega un ledus zemēm, tie visvairāk var izjust skaisto piniju, palmu, olīvu, citronu un oranžu koku burvīgumu un atpūsties viņu ēnās.

Pēc Antibes nāk Nica, tad Monte Karlo ar savām spēļu iestādēm, agrāk pēdējā bija ievērojama tikai ar savām spēļu ellēm, tagad varam jau atzīmēt viņu arī kā vienu no skaistākām pilsētām. Aiz Grenčas vēl uz Francijas teritorijas atrodas Mentona, kas katrā ziņā nav aizmirstama ar savu sevišķi maigo klimatu, tad tālāk jau Itālijas teritorijā mazā puķu pilsētiņa Ventimiglia. Šeit pat visos ziemas mēnešos zemākā temperatūra skaitas 10,5. Tā, redziet, ir vesela rinda kurortu, kur arī ziemu var baudīt visjaukāko saules siltumu. Ņemot vērā, ka apmeklētāju skaits Rivjerā ar katru gadu tikai pieaug, varam spriest, ka tā nav tikai modes lieta, bet katrā ziņā viņa sevi arī attaisno, jo šajos laikos jau cilvēki meklē arī vēl ko vairāk nekā tikai modi.

Ceļojumu uz Rivjeru interesantāku vēl padarātas apstākļi, ka mums ir izdevība braukt ar dzelzceļu, kas iet caur Šveici, pa vienu no visinteresantākām ielām „Route des Alpes“. Tā ir visgrandiozākā iela visā Eiropā, jo iesākas Nicā, dodas cauri Dignai, Grenoblai un beidzas Ģenfā.

Liela nozīme piešķirama pēdējā laikā nodibinātam satiksmes uzņēmumam, speciālai luksusa satik-

smei no Berlīnes, cauri dienvidus Vācijai, Šveicei, Augš-Itālijai uz Kanni, t. i. Rivjeras centru. Sesonas laikā iespējams katru dienu nokļūt no Berlīnes Rivjerā.

SAN-REMO

Tā ir pilsētiņa mūsu Jelgavas apmēros, ļoti glīta, ar daudz ievērojamām vietām. Brīnos, ka tomēr samērā maz iebraucēju, kaut gan te viss tas pats, kas Nicā — klimats pat ārstēšanās ziņā esot izdevīgāks. Bet ko tu darīsi — ļautiņi meklē flirtu un vairāk iedaudzinātas vietas. No šejienes, kaut gan mums grūti šķirties, sēstamies savos auto un braucam uz Pjemontas provinci teikdami Ligurijai ardievas. Tai vietā, kur Po upe atstājusi Mofertas pakalnus un izplūst līdzenumā, atrodas Pjemontas galvas pilsēta Torino (520.000 iedz.) ar vecu universitāti un ļoti plašu rūpniecību. Torino ir daudz automobiļu un velosipēdu fabriku (arī slave-no „Fiat“ bija izdevība apskatīt), pulksteņu darbnīcu, rūpniecības uzņēmumu, kas ražo ādas un kaučuka preces, šokolādi u. t. t.

Iebraucot Turinē — Ziemeļ-Itālijas rūpniecības centrā, vispirms uzkrīt straujais darba dzīves temps. Pilsētā 500.000 iedzīvotāju, kuŗus visus tieši, jeb netieši uztur milzīgās Turines fabrikas. Par pilsētas kustību var spriest no tam, ka pilsētā ir reģistrēti pāri par 21.000 automobiļu. No fabrikām pirmā vietā stādama „Fiat“ fabrika, kuŗa savās 9 nodaļās nodarbina apm. 40.000 strādniekus. Nodaļas izkaisītas pa visu pilsētu un ir katra par sevi jau milzu uzņēmums.

Kā izskatās šāda rūpniecības milzeņa iekšpusē, kā strādā šī lielā ļaužu masa? Šie jautājumi pamudināja doties mani uz Fiata galveno fabriku Lingotto, kur man izdevās iekļūt un panākt iespēju pavadīt Fiata fabrikā vienu stundu, kur laipnais Zitmaņa kungs no Rīgas, mani iepazīstināja.

Lūk, mani iespaidi: vispirms uzkrīt ārkārtējais klusums, kas valda visās telpās, pat tur, kur strādā kopā liels ierēdņu vairums. Laiks ir nauda, tāpēc šeit visi strādā ārkārtīgi steidzīgi; smēķēt darbā nav atļauts nevienam, izņemot, varbūt 3—4 direktorus, kuŗu kabinetos drusku jūt dūmu smaršu. Smēķēšana lūk ir tāds luksuss, kuŗš prasa daudz laika patēriņa un to fabrika nevar atļaut.

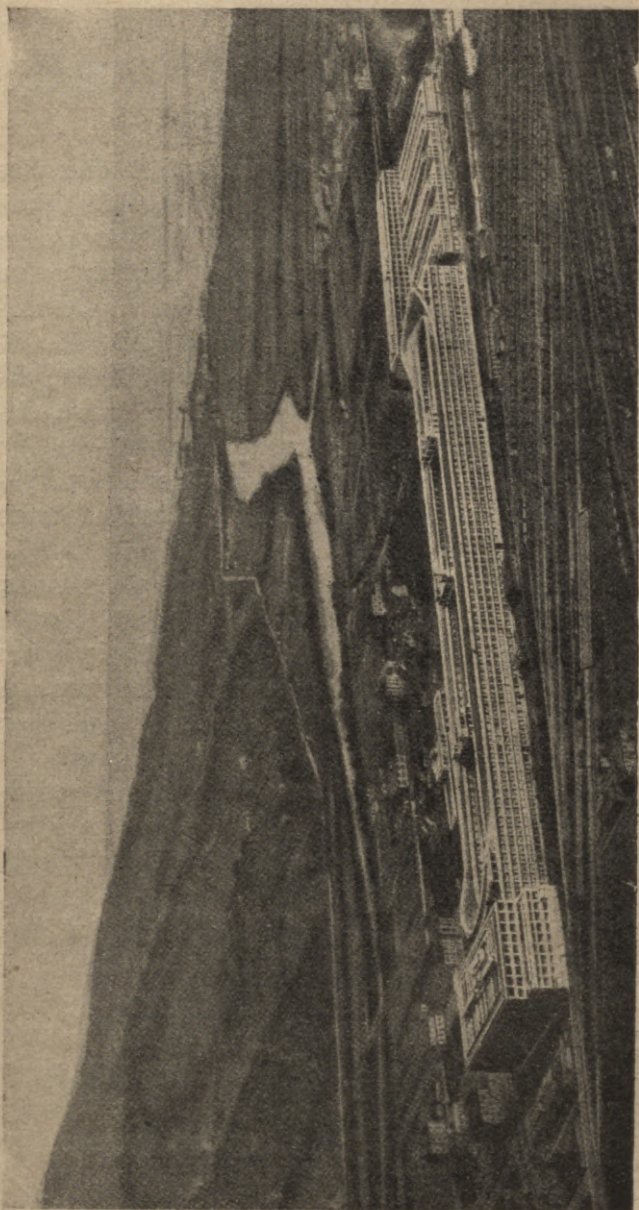
Pēc īsa gājiena pa daudzajām biroju telpām, biju jau pēc pāris minūtēm dabūjis atļauju fabrikas apskatei, jo bija par laimi ceturtdiena, tas ir diena, kad ielaiž skatītājus. Agrāki apskatītājus laida iekšā biežāki, bet tagad ir aprēķināts, ka katrs strādnieks caur svešo personu ierašanos var zaudēt vienu darba minūti, kas iztaisa uz vienu vizīti 40.000 minūtes, jeb 83 darba dienas! Tāpēc ne labprāt laiž iekšā dāmas (tikai ar protekciju), jo uz viņām strādnieku skati kavējoties ilgāki.

Jo uzmanīgāki tāpēc jāseko visam, kas šeit notiekās. Pēc pāris minūtēm mani noveda garāžā, kur bija jau kādas 8 personas priekšā, mūs iesēdināja vaļējā, speciālā tūristu autobusā un sākās brauksana lēnā gaitā pa visām fabrikas telpām tādā kārtībā, kādā norit pats automobiļa izgatavošanas process. Vispirms materiālu noliktavas — milzīgi dzelzs, tērauda krājumi, no kurienes materiāli

ar vagonetēm nokļūst milzīgajās elektriskās lietuvēs, kuŗas gāz ārā laiku pa laikam, pēc kārtas milzīgas degošas metala masas un ļaudis šeit strādā ārkārtīgā karstumā, kuŗu drusku veldzē krāsniem priekšā ierīkotie, pastāvīgi tekošie ūdens aizkari. Tad nāk kalēju nodaļa ar 1000 pudu smagiem elektriskiem āmuriem un milzu presēm, kuŗas ar vienu spiedienu no novietotā materiāla izveido attiecīgo automobiļa daļu. Troksnis šeit ellīķīgs. Pēc pirmā stāva apskates, mašīna dodās ar mums uz riņķveidīgu ceļu, kuŗš mūs noved otrā stāvā, kur milzīgs skaits mašīnu un drejbeņķu izstrādā automātiski visprecīzākās daļas. Tā mēs pakāpēnīski nokļuvām 5. stāvā, kur uz skrejošām lentēm notiekās pati mašīnu montāža. Šeit mums deva iespēju izkāpt un noskatīties, ka taisni 23 minūšu laikā no tā brīža, kad uz lentes uzliek automobiļa rāmi, nāk nost no lentes gatavs automobilis. Strādā vīrieši un sievietes, katrs izdara savu zināmo darbu, kuŗā viņš ir iestrādājies, visas atsevišķas daļas tiek padotas ar krāniem pa gaisu un darbs rit noteikti un ātri.

Jaunais automobilis tad dabū pirmo reizi benzīnu un pēc britiņa viņš spurkšķēdams dodās no telpas ārā pa jau pazīstamo ceļu uz augšu, uz fabrikas jumta, kur tam jānoskrien zināms kilometru skaits, pēc tam viņš nāk pārbaudītāju rokās, kuŗi katrs uzspiež uz viņa priekšējā stikla savu pārbaudes marku un tiek novietots noliktavā.

Arī mēs devāmies uz jumta, uz kuŗa atrodās lielīks, apm. 1,25 klm. gaŗš un ļoti plats treks, labākais treks, kādu man vispāri gadījies redzēt. Par treku joņoja vairāki simti mašīnu, visapkārt labi

„Fiat“ fabrika no putnu lidojuma

uzkoptie lauki, uz dienvidiem pavērās skats uz Lombardijas līdzenumu, uz ziemeļiem dūmākā tīta kalnu virkne.

Teātra direktors kāds itaļu diplomāta dēls, kas studējis Pēterpilī, Alessandro Privitera, kas runā skaidrā krievu valodā un Turinas apstākļus pārziņ, pastāsta mums kuriozu, ka Turinas pilsētas galva atņēmis žīdu sinagogu un pārtaisījis par tautas muzeju. (Arī Rīgā ir daži augsti torņi, kuŗi būtu jāpārvērš tautai par muzejiem.) Pjemontas dienvidaustrumu daļā atrodas Alessandrijas pilsēta un ciotoksnis pie ievērojama satiksmes ceļa, kas ved no līdzenuma pāri Ligurijas Alpiem uz Dženovu. Alessandrijā atrodas mums pazīstamā cepuru fabrika G. B. Borsalino.

Domāju par piemiņu iegādāties ieslavētās hutes, cerēju lētāki iepirkties. Bet liels bija mans pārsteigums, kad tās izrādījās tikpat dārgas kā pie mums Rīgā. Tomēr iegādājot par piemiņu pāris hutes, kurās, par godu Alessandrijai jāsaka, labi valkājas. Asti pilsētiņā nogaršojām slavenos Asti vīnus.

Lombardijas province aptveŗ līdzenuma vidienes ziemeļu daļu starp Po upi un Šveices robežām. Provincei cauri stiepjas trīs lielāku pilsētu rindas, no kuŗām pirmā atrodas Alpu nogāzē — Komo ar 50.000 iedz. Tālāk uz austrumiem nāk Bergamo (65.000 iedz.) un Brešija (110.000 iedz.) Otrā pilsētu rinda sākas jau ar Pjemonto un Novaru. Visas šīs pilsētas izgatavo sīktērauda preces, vilnas audumus un dažādus citus fabriķātus. No šīm pilsētām vismodernākā ir Bergamo (65.000 iedz.) ar ļoti skaištām celtnēm un veikaliem.

MILANO (MILANO)

(877.000 iedz.)

Lombardijas lidzenumā, kas izvagots kuģojamiem kanāliem, atrodas visas Itālijas lielākā pilsēta Milana. Viņa atrodas Po upes lidzenumā un ir svarīgākais Ziemeļ-Itālijas dzelzceļu mezgls. Jau kopš 1500 gadiem ir Ziemeļ-Itālijas galvenā pilsēta un vecākais Eiropas tekstilrūpniecības centrs, kur pirmo reizi sāk izvest kredīta un banku operācijas. Arī tagad viņa ir bagātākā un saimnieciskā ziņā iespaidīgākā Itālijas pilsēta ar ziedošu lielindustriju. Milanā fabrikas ražo ne vien kokvilnas, zīda un vilnas audumus, bet arī mūzikas instrumentus, pulksteņus, automobiļus, ādas un kaučuka izstrādājumus. Pasaulslavena ir Milanā vecā katēdrāle un teātris Skala, kurā sākuši savu karjēru pazīstamākie pasaules dziedoņi. Opera iesākta 1777. g., atrodas uz „Santa Maria della Scala“ laukuma un ir lielākais itāļu teātris ar 5 balkoniem, 3600 personām. Galleri Vittorio Emanuele būvēta no Mengani 1865.—1867. g. Un beidzot ievēribas cienījama ir kapsēta, kurā lidzinās pasaules slavenai Dženovas kapsētai.

No Milanā braucām uz Bergamo. Še ir speciāls ceļš tikai priekš auto, par kuru mums bija jāsamaksā 40 liras. Šis ceļš ir vislabākais un platākais visā Eiropā (varbūt pat Amerikā — nezinu). Pa šo ceļu brauc tikai auto, neviena staigātāja vai cita veida ripotāju te nēlaiž. Viņš domāts arī kā speciāls sacīkšu ceļš starp Milanu un Turinu, kā arī citām pusēm. Pa šo ceļu iespējams braukt ap 100

klm. stundā. Šādu ceļu pirmo reiz redzēju savā mūžā. Te lai nu man atļauts pievest dažus salīdzinājumus no zinātniskās puses ar mūsu mīļo Dievzemīti. Atliek tikai noskatīties, cik gurdeni, soli pa solītim noliesējušais bērnis velk pa bedraino, dubļaino ceļu ratos iekrautās pāris piena kannas, vai citu kādu krāvu, un tikpat gurdeni ar bezspēcīgu padevību, vienaldzīgu seju, sēd ratos pats lauksaimnieks. Un droši, viņš domā par labākiem ceļiem, par labāku nākotni. Amerikāņi saka, ka ceļš un tautskolotājs ir divi visspēcīgākie kultūras veicinātāji. Lai izprastu šo vārdu nozīmi attiecībā uz ceļu, ievērosim, ka viens zirgs var pavilkt: pa vienkāršu zemes ceļu 30—36 pudus, pa šoseju 61—91 p., pa dzelzceļa slieķēm 244—369 p., pa ūdeni — 3690 p. Tā tad pa ūdeni zirgs var pavilk 100 reiz tik lielu smagumu kā pa vienkāršu ceļu, nepieminot nemaz mūsu lauku malu ceļus. Lai nu pārrēķinām un salīdzinām, cik daudz enerģijas un naudas tiek zaudēts preces pa mūsu „nolādamiem“ lauku ceļiem? Klausu kārtā mūsu ceļi vairs nav labojami, gaidīsim citus līdzekļus! Un jo ātrāki tie nāks, jo lētāki izmaksās nolaisto ceļu izlabošana. Mūsu lauku kultūras un saimnieciskās dzīves uzplaukšana iespējama vienīgi pie labiem satiksmes ceļiem.

Trešā pilsētu rinda stiepjas caur Delūvija līdzenuma un Po upes gultnes izveidoto līdzenumu, kas radies aluvija ģeoloģiskā laikmetā. No šīs rindas pilsētām seno langobardu ķēniņu rezidences un universitātes pilsēta Pavija (50.000 iedz.) atrodas pie Tečino upes. Kremona ar 60.000 iedz. un Mantuja kas guļ Minčo upes krastos. Arī Venecijas līdzenu-

Milānas katēdrāle

mā gar Alpu nogāzi atrodas vesela rinda pilsētu ar Veronu (95.000 iedz.) un Vičencu (65.000 iedz.) un citām. No pēdējās uz dienvidrietumiem atrodās universitātes pilsēta Paduja (Padova) ar 120.000 iedz., kur jau atgriezāmie otru reizi. Kā rādās, šie sapņainie cilvēki iemilējuši slavu dziesmas un slavu mākslu. Tad esam atkal Venecijā, kuŗa man ar savu lielisko mākslas muzeju šoreiz sevišķi sajūsmina.

Ziemeļ-Itālijas līdzenuma vidus un austrumu daļas vienīgā osta ir Vencija, daudzinātā kanāļu pilsēta, kuŗas dibinātāji bijuši tuvējās cietzemes iemītnieki, kas glābdamies no hupņiem, sabēguši uz tuvējās Adrijas salas un uz zemē iedzītiem stabiem sākuši celt pirmos Adrijas jūras valdnieces namus. Venecijā ir 204.000 iedz. Venecijai ir ļoti slavēna pagātne, kuŗu viņa saglabājusi neaizskārtu savā senlaicīgā burvīgumā. Ielu viņai nav, to vietā kanāļi. Šī pilsēta ir klusa, jo nekādu ripojoša trokšņa šē nav un cilvēks par drošs būt, ka neviens to nesabrauks. Dienā viņas kanāļi gan tiešām neizskatās pievilcīgi, jo netīrie, zilgan-zaļie ūdeņi ne visai izplata labu aromātu. Bet toties naktīs, sevišķi mēnesnīcas naktīs visas šīs ēnas puses nav saskatāmas un brauciens gondolā pa klusiem Venecijas kanāļiem, kuŗos atspoguļojas zvaigznotā debess, dreb mēness atspīdums un melnas namu ēnas un siltas naktis. Viss kopā neapprakstāms baudījums.

Vencija, kā jau minēju, ir bagāta krāšņām vidus laika celtnēm. Pati slavenākā no tām ir Dodžu (Venecijas agrākās republikas prezidenta) pils. Ne mazāk slavēna ir svētā Marka katēdrāle, kas celta pusbizantiskā stilā, pus arabiskā ar augsto

zvanu torni Kampanilu. Vēl atzīmējama „Zelta pils“ (savā laikā tā bijusi no ārpuses apzeltīta) un daudzas citas, kurās glabājas naudas neaprēķināmos mākslas darbos no Ticiano, Veroneze, Džordžone un

Vīnogu plantācija

citiem labiem un lieliem gariem. Veneciju joprojām apmeklē daudz tūristu. Pilsētas tuvumā atrodas iecienītā peldu vieta Lido. Īsi sakot, jo vairāk šo pilsētu redz, jo vairāk viņa iepatīk.

No krusta kariem līdz 16. g. s. Venēcija bija Vidus jūras tirdzniecības valdniece un caur viņas, un pa daļai arī Dženovas, tirgotāju rokām gāja visi saimniecisko sakaru pavedieni, kādi toreiz vienoja Rietum-Eiropu ar tuvējiem austrumiem, Indijas okeana zemēm un Austrum-Āziju. Amerikas atklāšana ierāva pasaules tirdzniecībā jaunu ceļu caur Atlantijas okeanu un līdz ar Vidus jūras nozīmes krišanos, sāka grīmt arī Venēcijas varenība.

Pati pilsēta pārvērtās par muzeju un ceļotāju pilsētu, kurp turīgie ļaudis devās baudīt dzīvi, lai vienkārši priecātos par gāstās jūras valdnieces nemirstīgo daļumu. Venēcijā joprojām zēla luksusa priekšmetu industrija un darbojās fabrikas, kas gatavoja slīpēto stiklu, kristāla un mozaikas izstrādājumus, kā arī rotas lietas. Šī mākslas rūpniecība palīdzēja vilkt dzīvību pilsētas un tuvējo logonu iemītniekiem. Kanāļi pamazām aizsērēja dūņām un arvienu kļuva mazāks to kuģu skaits, kas savos braucienos to apmeklēja, šo apburto Adrijas jūras ķēniņieni.

Jauni laiki Venēcijai sākās tikai pēc Itālijas apvienošanās un Suecas kanāļa savienošanās ar Vidus jūru, ar Indijas okeana ūdeņiem. Itāļi steidzās uz bagāto Venēcijas ostu, un pilsēta sāka mosties no gadsimtu ilgā miega. Tagad Venēcija jau sekmīgi konkurē ar Triestu un Dženovu un ieņem trešo vietu Itālijas ārējā tirdzniecībā.

Katram šai pilsētā kautkas par piemiņu jānopērk. To zin šie sīkumu andelmaņi, kādēļ arī turas pie stipri augstām cenām. Vienmēr ar viņiem jākaulējas, solīt var pusi no prasītā, viņi to nemaz

neņems ļaunā un beigās atlaidīs arī. Zīda lakatus var sevišķi lēti iegādāties. Bet ko tu cilvēks pārvedīsi, ja mūsu pašu „Meitene“ kā kompensāciju tev paņem un jūsu iecerētā paliek tukšā. Nelaiž jau arī citu valšķu „meitenes“ cauri, un mums tādas meitenes vēl daudz stāvēja priekšā. Es apmierinājos ar šādiem tādiem nieciņiem, par kuriem nav muiņā jāatbild.

TRIESTA

(240.000 iedz.)

Pie platā Adrijas līča guļ kādreiz galvenā Austro-Ungārijas osta, ar kuŗu tagad sekmīgi konkurē no ilgā miega atmodusies Venēcija. Šinī pilsētā mums daudz paņņu priekšā, jo Triestā dzīvo mūsu galvenais vadītājs - direktors G. Sbissa, kuŗš pēc gaŗā brauciena pa visu Italiju mums sagādā skaistu atpūtu un omulīgu ballīti ar vakariņām. Liekas, viņam labi veicies.

Istrijas pussalas dienvidu galā atrodās Pola (58.000 iedz.), stiprs jūras cietoksnis. Pašu Istrijas pussalu ir izveidojuši kaļķu slāņi. Te daudz apakšzemes ezeru un upju, kuŗas gabaliņu notecējušas pa zemes virsu pazūd alā, lai nekad vairs nerādītos dienas gaismā. Dabas alkovu ziņā šie novadi stipri atgādina Denāru kalnus, sausos jekinišu tuksnešus. Te var sarunāties i vāciski, i slaviski, netrūkst arī krievu.

Braucam atkal pa Venēcijas provinci un tuvojāmies skaisto ezeru apgabalam. Gandrīz visas Dienvid-Alpu upes dodas uz austrumiem, Dora Baltea,

Dora Riparia, Sesia, Tičeno, Ada, Oglio Mucio un citas tek dienvidaustrumu virzienā. Tičēno iztek no Madžore ecerā, Ada no Kamo, bet Minčio no Garda ezera. Visi trīs ir ļoti dziļi ezeri, kuŗu krasti, kā jau minēju, pieder skaistākajām vietām visā pasaulē. Starp Madžore un Kamo ezeriem atrodas samērā mazais Lugāno ezers, arī ar ļoti skaistu apkārtni. Šī ezera tuvumā jau Šveices tiesā atrodas Kastanjola, kuŗā Rainis pavadīja savus trimdnieka gadus. Jāpiemin, ka te arī tiešām bijusi vieta mūsu labākam dzejniekam viņa labāko darbu veidošanai.

Vēl pēdējā itaļu pilsētā šovakar uzstājāmie nelielā Biellā un ritā agri dodamies gar Madžore ezera skaistajiem krastiem uz Šveici un netālu no vēsturiskās pilsētas Lokarno mūs saņem itaļu muitnieki. Viens solis un mēs jau esam Šveicē un sakām: Addio, — A rivederci bella Italia!

Kaut gan esam jau Šveicē, Lokarno pilsētiņā, — tomēr italiskais vēl nav izbeidzies, un galvenām kārtām, še viss notiek italiski, pat iestādēs runā itaļu valodu, un visur uzraksti italiski, i pat vēl Lugāno un Belinonā (Belinzon) vēl italiskais iespaids u. t. t. Un kā gan nē, jo Šveicē runā 310.000 itaļu valodu, 800.000 franču, 2700.000 vācu un 40.000 tā saucamās romanu valodās.

Tā beidzās mans skaistais ceļojums cauri saules un citronu zemei — un šodien St. Moricā, kā svētnīcā, vēl īpoža itaļu saule glauda balti-baltos kalnus — un slēpotāji jau sauc: „Ski heil!“

NO SPOŽAS ITAĻU SAULES, PIE BARGĀS ZIEMAS PUTENIEM

Jauks svētdienas rīts. Lokarnas Dievmātes „Del Sasso“ zvans aicina baznīcā. Raugos caur logu — spožā ziemas saule ar saviem zelta stariem pārklāj „Lago Madžore“ zilos ūdeņus. Izeju uz balkona, kaut ziema — bet te tik silts kā vasarā. Lokarno zvani harmoniski vijas un atbalsojas tālu kalnos, varbūt aizskar tikko vēl vakar redzēto skaisto San Salvatore kalnu, šo skaisto dievu kalnu, kur vakar vēl klausījos skaistās itaļu dziesmas pār Lokarno zvaniem.

Bet mums jādodas atkal ceļā — jau mūsu mašīnu troksnis traucē šos mierīgos vēsturiskās pilsētiņas iedzīvotājus. Mēs tikko paspējam iebrokastot pie viesmīlīgās „siņjoras“, pajemam vēl dažas sviestmaizītes līdz, — sēžamies savās dzeltenās „karietēs“ un sakam ardievas Lokarnai. Uz redzēšanos Lokarno, Lugāno, Brisago, un baltā Kastaņjolas baznīcīša...

Mūsu ceļš ved caur S. Gotharda kalniem uz Šveices vidienu uz pirmo vēsturisko pilsētiņu Švic. Šovakar mums tur jābūt, bet ceļš liekas grūts un ērkšķains... Vēl šur tur dzirdama itaļu valoda, vēl itaļu parašas un saules zemes pēdas redzamas, tad pamazām izdziest.

Tad paceļamies augstāk un augstāk kalnos. Kad jau bijām kādu dienas gājumu braukuši, mēs iestīgām jau krietnos sniegos. Mūsu auto negrib vairs klausīt, uzliekam ķēdes. Braucam. Jau metas tumšs. Līdz ar tumsu no kalnu galiem balts snie-

ga virs sāk mums pūst savu auksto dvašu, un sniega putenis griežas virpuļodams. Mums paliek pavisam baigi ap dūšu, jo nebijām gatavojušies tādām braucienam, tādām briesmu braucienam.

Esam jau vairāk kā 1500 metru augstumā un ceļa gals vēl nav paredzams. Jau sākas augstās Gotharda kalnu grēdas, kuŗas stieŗjas liŗu loŗu pāri 2000 metru augstumā.

Cerību nezaudēdami mēŗinam pacelties augstāk, bet mūsu auto atsakās gandrīz kustēties, un viena no mūsu mašīnām jau pavisam nogrimusi sniegā. Liekamies visi klāt, gan ar lāpstām, gan ar slotām, un braucam lēnā gaitā atkal uz priekšu. Putenis nemitās, mēs atrodamies bezizeŗas stāvoklī, jo esam ieputināti vārda pilnā nozīmē. Gan mēŗinam auto vēl atrakt, bet mūsu pūles ir pilnīgi veltīgas — uz augšu vairs netiekam, arī atpakaļ braukt nav nekādas nozīmes. Esam padoti, kā saka, „Dieva varā“.

Tā pārnakšņoŗām ziemas nakti Gotharda kalnos savos auto dzīvokļos. Gaismai austot, kāds no vietējiem iedzīvotājiem parāŗdīja mums ceļu uz tuvāko dzelzceļa staciju, kuŗa bija palikusi no mums tikai daŗus kilometrus iesāņus. Bijām apmaldījuŗies un braukuŗi pilnīgi nepareīzu ceļu. Ar lielām pūlēm nokļuvām lidz pietāŗtnei un salāŗdēŗām savus auto uz platformām, jo ar auto tādā sniegā pa kalniem nebija iespēŗjams braukt.

Tālāk braucām ar vilcienu cauri drausmīgajām kalnu grēdām cauri Reisas ieleŗām, cauri tuneliem, pāri augstiem tiltiem. Aiz Airola stacijas jau izbeŗdzas itāļu valoda un Alpu šveīcietes saŗem ar sveīcienu „Grüss Gott!“

Gotharda ceļš ir bijis pirmais lielo tuneļu būves darbs Šveicē. Šis darbs sākts jau pirms 50 gadiem. Visā šai ceļā ir vairāk kā kādi 50 tuneļi, daži pat 15 kilometru gaŗi, kādi 10 lieli viadukti, un kādi 50 dažādi tilti. No Gešenenas ceļš iet gar Rēi-

Uztuptevs (R. Vizbulis)
Šveices ķekatniekos

sas upi un pa drausmīgām Šelenenas iezām. Skatieties pa logu ārā, izliekās, itkā brauktu aeroplānā, un visi ciemi izskatās kā mazas spēļu lietišas, pat baltās baznīcas izskatās kā spēļu lietišas. Un tomēr tur lejā dzīvo ļaudis. Upītes un strautiņi at-

balsojas drausmigajās aizās. Jauki un baigi šai skaistajā zemē!

Viena no visdrausmīgākām vietām pār Reisu ir „Velna tilts“, kur kādreiz bija iemaldījies arī Suvorovs. Šis skats uztrauc arī manus kolēģus, jo tie pa lielākai daļai bijušie krievu virsnieki.

No Šelenenas aizas iznākot, priekšā paveras plašs skats uz Andermatas ieleju. Bezgala skaisti ir še! Šo ciematu kādreiz esot apbērusi lavīna, bet tas šiem ļautiņiem nav nekas jauns un tie dabas brīnumos skatās ar apdomu un loka šos briesmīgos šļūdoņus gandrīz pēc savas gribas un rod šiem briesmoņiem dažādus šķēršļus.

Tā gluži nemanot izbraucam cauri šiem tuneļiem un dažādiem augstumiem, kuŗi vietām sasniedz gandrīz 3000 metru augstumu, bet pie Altorfas esam atkal tikai 450 metru virs jūras līmeņa. Braucam gar skaisto Status ezeru — še ir pavisam cita daba. Salīdzinot ar Gotharda kalniem, šo apgabalu aiz Gotharda — pavisam kas cits. Altorfa ir leģendāra vieta — te apcietināts Vilhelms Tells. Šinī vietā arī Tellam par godu ikgadus tiek sarikoti speciāli priekšnesumi un svinības.

Pēc lielā brauciena nokļuvām beidzot vēsturiskajā pilsētiņā „Švic“ un apmetāties viesnīcā „Pie baltā zirdziņā“. Esam, protams, arī noguruši un izsalkuši, un pēc mazas maltītes mazliet atpūta nepieciešama. Pēc tam dodamies apskatīt šo Šveices sūpuli — šo tik maz pazīstamo, maz aprakstīto vietīņu. Tomēr te ir tik daudz interesanta un ievērojama, tik daudz dabas brīnumu, vecu rēlikviju un muzeju u. c. No šejienes arī cēlies visas zemes no-

saukums (Schwyz) Švic, jo vietējie jau arī paši savu zemi nosauc ar garo ī — Švic, Šveice — itāļu Svizzera (Sviccera). Kantona ģērbons — balts krusts uz sarkana pamata arī palicies kā valsts ģērbonis līdz šai dienai. Šveices neatkarības sākums sniedzas tālā pagātnē, kā to rāda arī Tella leģenda, un līguma noslēgšana 1. augustā, kas palikusies par valsts svētku dienu, tāpat kā mums 18. novembris.

Pilsētiņā ap 10.000 iedzīvotāju. Tā pavisam mīlīga un laipna dus pie Egeri ezeriņa kā bļodas dibenā, visapkārt skaistas kalnu grēdas, kuŗas sniedz pat 2248 mtr. Švalmis kalns un zemākais Klevenstoks 1751 mtr. un daudz citu kalnu. Apkārtne dzīvo veca ganu tauta, kuŗa vēl tagad piekopj visus tēvu tēvu tikumus un parašas. No Zvaigznes dienas līdz gaveņa laikam notiek ķēkatās iešana, dejas prieki, jautribas visos ciemos. Laimējās arī mums redzēt, ka uz Švīces rāts laukuma sanāca ķekatnieki vai visa pilsēta ar bungām un taurēm, vesels karnevāls ar pašu pilsētas galvu — cienījamu sirmgalvi priekšgalā.

Neviens tad neskaita sevi ne augstāku, ne zemāku par citiem. Visi sanāk uz rāts laukuma, un tad lielās rindās apiet pilsētu — ārsti, advokāti, sirmi kungi, vecas māmiņas — kopā ar jaunatni, bet pie mums — Dievs sargi, bez iemešanas, piedzershānās un izkaušanās nav nekādas jautribas.

Šai mazajā pilsētiņā devām arī divus koncertus: vienā dienā pulksten 4 garīgā akadēmijā un vakarā pilsētas zālē.

Ši Šveices vecmāmiņa man patika vairāk par visām pilsētām ar savu skaidro seju un vecām tra-

dicijām un tomēr moderna kā Parizes skaistule. Še ir visas modernās iestādes, pat tramvajs un citas ērtības, viesnīcās elektriska apsildīšana un galvenais — lētāka dzīve kā pie mums Latvijā. Kas īsti grib atpūsties, ieteicu tiešām apmesties šai „blodas dibenā“, kas pasargāta no visiem negaisiem.

Mūsu autobusi, ar kuriem apceļojām 18 valstis

Beigas

Grande Orchestra Naz. Russa W. H. B.

Orchestra di Balalaika — Coro Uomini — Danze Nazionali

30 ESECUTORI 30

PROGRAMMA

Prima parte

Direttore: Dr. EUGEN SWERKOFF

1. Une chauve journée en Petite Russie Fragment de l'opera inachevé "La foire de Soróschintzi di M. Maussorgokj
2. Romanze op. 5 . . . . . Tschaikowskij
3. Melodie Ukraine dalla raccolta di A. Michailowskij
4. Canzone dell' "Ospite Indiano,, dell'Opera Sadko . . . . . Rimskij-Korsacow
5. Potpourri di canzoni russe della raccolta . . . . . di A. Michailowskij

DANZE:

1. Gopak . . . . . Sig. Sergio Dmitriewskij
2. Moscovita . . . . . Sig. Sergio Sawin
3. Danca Bojara . . . . . Sig. Tatiana Dubrova e Sergio Dmitriewskij

Sekonda parte

1. Sulla madre Volga . . . . . di Dubatow
2. Suono delle campane a sera-a solo per baritono . . . . . Sig. Ivan Tschube di Emelianoff
3. Bandura . . . . . di Davidowskij
4. Canzone comica popolare Latvia. Solo per ten. . . . . Sig. Roberto Wisbulis di Kalnini

DANZA:

Reigen Sigg. Tatiana Dubrowa, Sergio Dmitriewskij e Sergio Sawin.

Organizzatore dell'Orchestra Nazionale Russa :

M. A. Michailowskij.

IEVĒRĪBAI LAUKU SKATUVĒM!

Roberta Vizbuļa lugas:

- „Virķeni“ — drāma 4 cēl., 12 pers.
- „Laikmets“ — drāma 4 cēl., 10 pers.
- „Lāčplēsis“ — drāma 4 cēl., 8 pers.
- „Māsas“ — drāma 3 cēl., 6 pers.
- „Lauvu bedre“ — traģ. 1 cēl., 5 pers.
- „Gāju putni“ — drāma 4 cēl., 10 pers.
- „Valencija“ — joks 3 cēl., 8 pers.

Zemgaļa-Nīrgas joku lugas:

- „Kāzas Pilteniekos“ — joks 2 cēl. ar dziedāšanu,
8 pers.
- „Krampju Ansis“ — joks 1 cēl., 4 pers.
- „Gudreļi“ — operete 1 cēl., 5 pers.
- „Važonis“ — farss 1 cēl., 5 pers.

Uztuptēva:

- „Šitā vien“ — jampadracis 4 cēl., 9 pers.

Humors, satīra, parodijas un
„Nerātnās dziesmas“, mazām skatuvēm. Studentu
dziesmas, melodeklamācijas u. t. t.

Dabūjamās visos lielākos grāmatu veikalos un
pie autora — Rīgā, Kr. Barona ielā 5, dz. 11. Tāl-
runis 28147, no 3—4.

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309046484

12. MAR. 1932